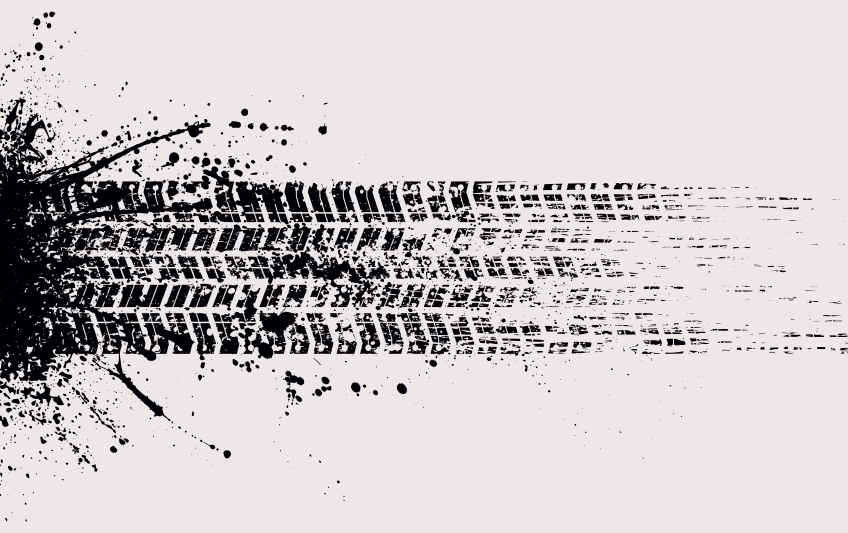

וזוכר את האור והצל

יומן מאת חנה

// אלקנה כהן

וזוכר את האור והצל

קטעי יומן וקטעים אחרים: מלחמת חרבות ברזל

אלקנה כהן

וזוכר את האור והצל
קטעי יומן וקטעים אחרים: מלחמת חרבות ברזל

כתיבה
אלקנה כהן

עריכה
אברהם אליצור

עיצוב עטיפה
אורית קלינר

תמונות
אסף ציזלינג
דרור רצאבי
רום אליעז
אפי פיל
אלקנה כהן

© כל הזכויות שמורות למחבר ולהוצאות לאור
אין להעתיק, לשכפל, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר-מידע או
להפיץ ספר זה או קטעים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני,
אופטי או מכני ללא אישור בכתב מהמוציא לאור

נדפס בירושלים, תשפ"ה

תוכן עניינים

5.....	תודה
7.....	ומביט הטנקיסט ממקומו, וזוכר את האור והצל
12	המרחב הגדול, הפתוח: סופה ומה שמעבר לגדר
16	ראובן פורס זחל
19	שבועיים בחאן יונס: היומן של טען ג
26	איפה גרינבאום
32	באנו שחורים כפיח
43	לשם ובחזרה - זיכרונות מטיול קצר בלבנון
51	בין ניר עוז לנירים. רשימות מסבב רביעי של מלחמה
58	"אל תיכנסו פנימה, יש שם מטענים"
65	מבצע לוגיסטי
69	לרדת ממדים - עד הפעם הבאה
71	הקדוש ברוך הוא הביא עלינו את המלחמה
75	"אבא, כאן אלקנה, דרכך לקודקוד..."
78	יום, קרב
89	קוסמים של שחר - פנטזיה שקרתה באמת, לא יודע מתי
96	במקום שאליו אני הולך, היו רבים כבר לפני

תודה

היוםנ הזה, והאירועים שהוא כולל, חייבים את קיומם המוצלח להרבה מאוד אנשים. אני רוצה לציין רק כמה מתוכם, ויש עוד רבים: תודה לכל לוחמי ומפקדי פלוגה כ' וגדוד 9206 "מָלָר". למפקד הגדוד סא"ל (מיל.) גיל עמירן, ולמפקדי הפלוגה והמפקדים הישירים שלי: רס"ן (מיל.) אוהד הרמן ורס"ן (מיל.) משה פרבר.

לצוותים שאיתם עברתי את השנתיים האלו: צוות ג': אוהד הרמן, אפי פיל ואריק פייער (ואיתי לוין), צוות 1: דביר פרנקל, אורי (פיליפ) זמיר ואריק (ושליו שקיר), וצוות 4: דביר, אסף ציזלינג וג'וש פיפר (ויואב קירצמן). ללירון לוי המופלאה ש"אימצה" את הפלוגה. לתמי כספי, מנהלת בית הספר אורט מינקוף בירושלים, על הגיבוי והתמיכה הבלתי פוסקים לאורך השנתיים האלו, וכמובן בכל השנים שלפניהן.

ביומן משולבות תמונות שצילמו: דרור רצאבי, אסף ציזלינג ורום אליעז. תודה רבה להם. על ההוצאה הזאת: לגיסי הרב עוז, לאחותי צופיה ולאחי דוד על העזרה ועל העצות המחכימות. להורים שלי, הרב בעז ויהודית כהן, ולאחי ואחותי, על הכול.

ובראש ובראשונה לאהובתי והחברה הטובה ביותר שלי, שרה העצני כהן, וילדינו: ירדן, מעיין, ניצן ואלון. אתם לא מופיעים הרבה ביומן, אבל אתם הגיבורים האמיתיים שלו.

תודה לקדוש ברוך הוא, שגמלני כל טוב.

ביקור של שרה והילדים במוצב "בית לבן"
יום העצמאות תשפ"ה

ומביט הטנקיסט ממקומו, וזוכר את האור והצל

סוג של הקדמה

8 באוקטובר 2023 - 23 ביוני 2025
כ"ב תשרי התשפ"ד - כ"ז סיוון התשפ"ה

בצהריים של שמחת תורה אנחנו יושבים בארוחת חג בחצר של חברים, כל הגברים עם פלאפונים דלוקים, מתעדכנים במה שקורה בעוטף, ומנסים לשער מה יקרה איתנו.

כבר היה לי ברור שאנחנו הולכים להיקרא לגבול הצפון. אני משרת במילואים מאז שנת 2006, וכמעט מאז אנחנו מתאמנים ללחימה בלבנון, אני יודע שהגדוד שלנו מאומן מאוד ושהטנקים במצב טוב, וברור לי שלנו יקראו ראשונים, אז אני יושב ומחכה.

לא קוראים לנו ראשונים. פיקוד צפון מגייס את הכוחות שלו לאט. אבל בערב הפקודה כבר מגיעה: עולים מחר בבוקר.

בינתיים מתחילים להבין מה קורה. איפה הפלוגה, מי זמין, מי עוד לא פתח פלאפון. אחרי הצהריים מתברר שאבידן תורג'מן, תותחן ד', היה במסיבה ונעדר, ועכשיו צריך למצוא תותחן לצוות של ג'רופי. את הגופה של אבידן גילו שלושה ימים אחר כך.

עולים לזום מפקדים בערב וגלעד, בן ניר עוז, פותח אותנו במילים: אנחנו לא יודעים איפה אבא שלי. הוא או נרצח או נחטף. גם את הגופה של אבא שלו, אמיתי בן צבי, מצאו שלושה ימים אחר כך.

עם התחושות האלו עליתי מוקדם בבוקר יום ראשון, 8 באוקטובר, לימ"ח שלנו, ליד חוות השומר. המלחמה שלנו התחילה.

אנחנו: פלוגה כ', "כנען", מגדוד 9206 "מלר" בחטיבת השריון 205. המ"פ הוא אוהד הרמן, המכונה הרמן, ואני המשה"ד: תיאורטית מש"ק הדרכה, ובפועל מסייע להרמן בכל דבר בניהול הפלוגה השוטף ולאורך הלחימה, ואחראי על ניהול כוח האדם. במשך כמה ימים אני מחפש איפה לשים את עצמי בתוך הפלוגה, עד שאני מקבל את התפקיד של טען ג' - כלומר הטען בטנק המ"פ. מה שאומר שמעכשיו ועד סיום התפקיד של הרמן, אני איתו בטנק: בקפ"קים (קבוצת פקודות - חלק מתכנון הקרב), בתדריכים, בהערכות מצב ובכל שאר הזמן. בקיץ, כפי שאכתוב בהמשך, הרמן התקדם לתפקיד אחר ואני חזרתי להיות מפקד (מ"מ) עד היום.

הפלוגה שלנו, יחד עם הגדוד, התחילה במשימת הגנה בגליל המערבי. היינו שבוע בשטח מצפון לכברי, אחר כך כמה ימים במעלות, שבועיים בשטח מחוץ לצוריאל, ושוב כברי, עד שקיבלנו את הפקודה להתחיל לקפל וללכת הביתה - להשתחרר ולחכות לקריאה. השחרור היה קצר מאוד: ארגנו את הטנקים, נסענו לישון (לא על מדים!) בקיבוץ בית העמק, ובשעה חמש בבוקר קיבלנו פקודה לרדת לעזה (ובאמצע הדרך דרומה קיבלנו פקודה להגיע לעוטף). מבחינתי, הסיפור התחיל באמת כאן.

בתחילת דצמבר, פלוגה כ' הגיעה למוצב סופה, שהוא מוצב בגזרה של הגדס"ר הבדואי, וקיבלה אחריות על כל גזרת הגדס"ר. המשימה הייתה הגנתית בעיקרה, אבל כללה פשיטות לתוך הרצועה - חלקן באזור מעבר כרם שלום, שדה התעופה דהנייה ופאתי רפיח, וחלקן צפונה

יותר: מול סופה וניר יצחק, ועד חירבת אחזעה. זה הזמן שבו התגבשנו באמת כיחידה לוחמת, חוינו משימות איכותיות, שיתופי פעולה עם יחידות מיוחדות, קצת אקשן, וגם היכרות טובה עם יישובי דרום העוטף, ההיסטוריה וההווה שלהם.

פאץ' פלוגת כנען. צילום: דרור רצאבי

ומביט הטנקיסט ממקומו, וזוכר את האור והצל

מסופה המשכנו למשימה קצרה אך אינטנסיבית בחאן יונס, כחלק מצק"ח (צוות קרב חטיבתי: אוסף של יחידות שונות שפועלות תחת חטיבה אחת) 35, חטיבת הצנחנים הסדירה, ומשם השתחררנו וסיימנו את סבב א' שנמשך כחמישה חודשים.

אחרי חודשיים בבית, נקראנו שוב לדרום: המשימה הוגדרה גם הפעם כמשימת הגנה במוצב סופה, אבל תוך יומיים המשימה השתנתה

להתקפה ברפיח, בפאתים הצפון מזרחיים של העיר, שם היינו חלק מצק"ח 12 ומצק"ג (צוות קרב גדודי) 50. אחרי קצת יותר מחודש ברפיח, השתחררנו וסיימנו את סבב ב'.

הסבב השלישי התחיל בהקפצה, יום לפני ערב ראש השנה, שוב לצפון. חילופי מפקדים בפלוגה: הרמן הפך לסמג"ד, ואחרי כמה ימים משה תפס את מקומו כמ"פ. אני ביקשתי עוד קודם לעזוב את תפקיד המשה"ד ולחזור להיות מפקד מן המניין, וקיבלתי את תפקיד מפקד מחלקה 1. התחלנו במשימת עתודה חטיבתית, בשטח מדרום למושב אבן מנחם, ואחרי בערך שבועיים קיבלנו את משימת ההתקפה שלנו בלבנון, כחלק מצק"ח 646 (חטיבת צנחנים במילואים). חזרנו מלבנון לתקופה קצרה בשטח ממזרח לערב אל-עראמשה, ומשם השתחררנו וסיימנו את סבב ג'.

בין הסבבים, ניסיתי להיות במאה אחוז בבית, עם שרה אשתי וארבעת הילדים שלנו, ובמאה אחוז בבית הספר עם השכבה שאני מרכז - שכבה ט' בחטיבת הביניים "אורט מינקוף" בירושלים. זה לא תמיד הצליח. המחשבות, חוסר הריכוז, המתח לקראת ההקפצה הבאה - כל אלה גרמו לזה להיות כמעט בלתי אפשרי.

את הסבב הרביעי התחלנו קצת אחרי פורים תשפ"ה, יום אחרי טיול שנתי עם השכבה (אגב, גם את סבב ב' התחלתי יום אחרי טיול שנתי). הוצבנו שוב בעוטף - הפעם במוצב "בית לבן" שליד קיבוץ נירים. מילאנו שם משימות הגנה, ומשימות של איתור והשמדת מנהרות באזור עבסאן א-סע'יר שממערב לנירים. במהלך התקופה היינו אמורים לעבור לרפיח, אך בפועל היינו בה פחות משבוע בפעם הזאת. השתחררנו וסיימנו את הסבב הרביעי - וכמובן, בסוף כל סבב יש כמה ימי עבודה על הטנקים, ויומיים של עיבוד - רק כדי להיות מוקפצים שלושה ימים אחר כך, בבוקר שאחרי מתקפת חיל האוויר באיראן.

התארגנו ליציאה מהימ"ח והתמקמנו בשטח לא רחוק ממנו, כעתודה. עבדנו על הטנקים (קיבלתי טנק חדש!), והשתחררנו שמונה ימים אחר כך.

בדפים הבאים מופיעים קטעי יומן, הרהורים וסיפורים משלוש מאות שישים ימים של מילואים - שנה שלמה במצטבר, שנפרשה על פני כשנה וחצי. כולם אמיתיים, אך הם שונים בדרך ההצגה שלהם: חלקם מתארים את הדברים כהווייתם, כולל השמות והמקומות, בחלקם שיניתי קצת פרטים מזהים, וחלקם ("באנו שחורים כפיח", "איפה גרינבאום" ו"קוסמים של שחר" הם הדוגמאות הבולטות) הם סיפורים בדיוניים שקרו באמת - כלומר כל האירועים המתוארים בהם קרו, אך לא בדיוק בסדר שבו הם מופיעים בסיפור, השמות שונו כולם, והוספתי דיאלוגים שיותר ממחישים את החוויה מאשר את ההתרחשות הקונקרטית. "קוסמים של שחר" הוא ניסיון לברוח קצת מהריאליה הכואבת של המלחמה לפנטזיה, כואבת לא פחות, ואפשר לשמוע בו את קולו של גד, הקוסם מארץ ים.

הקטעים מופיעים בסדר פחות או יותר כרונולוגי, לפי סדר ההתרחשות שלהם, וצירפתי תאריכים כדי לתת להם הקשר.

המרחב הגדול, הפתוח: סופה ומה שמעבר לגדר

דצמבר 23 - פברואר 24

בכניסה הראשונה שלי לעזה לא שמעתי כלום.

מוקדם בבוקר עמדנו, כל הכלים בסדר תנועה, ליד הגדר של קיבוץ כרם שלום: ארבעה די-ניינים, ארבע אכזריות ופלוגת טנקים. ואני בטנק הראשון לא שומע קשר פנים (הקשר שמשמש אותנו לדיבור, פקודות, דיווחים ושיחות בתוך הצוות) ולא קשר חוץ (התקשורת עם הפלוגה והגדוד). אני מנסה לתפעל, מחליף קסדות ופתילים - אך שום דבר לא עוזר. אנחנו מזעיקים את החימוש, הנגד קשר עולה על הטנק, בודק קצת ואומר: אין מה לעשות, יידרש כאן תיקון ארוך. אני מסתכל על הרמן, הרמן מסתכל עלי. הוא שואל: נראה לך שתצליח לתפקד בלי קשר? אני חושב רגע ואומר: כן, יהיה בסדר. נכנסים לטנק, מניעים, אני סוגר מדף, ומאותו רגע אני רואה רק את מה שבתוך הטנק, ושומע רק את רעש המנוע.

אנחנו חוצים את הגבול באזור מעבר כרם שלום. ציר פילדלפי משמאלנו, הבתים המזרחיים של רפיח על הגבעות ממול, ואנחנו חותכים ימינה לתוך שטח של שדות חקלאיים פרושים במין שטח מישורי גדול. המקום הוא, או יותר נכון היה, "שדה התעופה הבין לאומי על שם יאסר ערפאת", או בשמו הישראלי: שדה התעופה דהנייה. אין הרבה מה לספר על הפשיטה הזאת, חוץ מזה שירינו המון: פגזי תותח, מקביל, מרגמות, בכל מבנה שעדיין עמד, ובכל דבר שזז או שנראה כאילו הוא זז. רצינו שהשטח יהיה חשוף לחלוטין כאשר נעזוב אותו,

ושאם מישוהו חושב להסתובב שם - הוא לא יוכל להסתובב יותר. היה שם קתדרס של פלוגה שחיכתה חודשיים בצפון רק כדי שיתנו לה לירות.

ואני לא שמעתי כלום.

התקשורת שלי עם הרמן ואפי הייתה בצעקות ונפנופי ידיים. אני מוציא פגז מהמארז, ובוטט להרמן ברגל כדי שיאשר לי שזה מה שהוא רוצה. כשאני צועק "טעון" ונצמד לדופן, הרמן צועק "אש", אבל אפי מחכה עוד שנייה כדי לשלוח אלי מבט ולראות שאני בסדר, ורק אז יורה. אני מזהה שהמאג המקביל מתחמם ומאדים, ומסמן להרמן ואפי לחדול את האש כדי להחליף קנה, ואחר כך כדי להחליף מאג, ולרוקן תרמילים החוצה מהמסדרון, ולשרשר עוד ארבעה ארגזים של כדורים...

אחרי כמעט עשרים שנה בצבא, הפשיטה הקצרה הזאת לימדה אותי להיות טען יותר טוב מכפי שהייתי אי פעם, וזאת הרגשה טובה, אף על פי שאני כבר שוחה בתוך הזיעה של עצמי. סיימנו, יוצאים בחזרה לכרם שלום, והרמן מכנס את כל הפלוגה למין חיבוק קבוצתי מגושם. הייתה הרבה התרגשות באוויר, אבל מעכשיו זה הופך לשגרה - כל שלושה-ארבעה ימים, נכנסים פנימה ליום, או ללילה, או ליום ולילה.

המטרה של הכניסות האלו משתנה: חלק מהם קשור לעיצוב המרחב, או כמו שקוראים לזה כאן: "אדריכלות נוף". אנחנו צריכים ליצור מצב שהפרימטר, וקצת מעבר לו, חשוף לחלוטין מבניינים, עצים, חממות. חלק קשור לאיתור והשמדה של מנהרות ושל תשתיות חמאס, כמו בלילה שבו נכנסנו עם יחידה מיוחדת של צה"ל למבצע סודי כל כך, שלא אמרו לנו מה אנחנו עושים, אבל אחד הקצינים שלהם היה אצלנו בטנק, ושנינו חלקנו את המטר וחצי של תא הטען, וגם בקבוק שתן אחד, למשך ארבע עשרה שעות.

מצפון לנו, הפלוגות האחרות של הגדוד עשו פעילויות דומות לשלנו, אבל משום מה הן חטפו יותר: טנק של אחת הפלוגות ספג אר-פי-ג'י ליד החממות, שבהמשך גם אנחנו נכנסנו אליהן, ובמזל כל חברי הצוות יצאו ללא נפגעים. כמה שבועות אחר כך, הם נכנסו ביחד עם כוח מחטיבת בה"ד 1 על מנת להשמיד שכונת בניינים לא רחוק מכיסופים, ושני טילים שנורו עליהם הרגו את אריאל ויובל, קצין וטען מפלוגה ל', ועוד תשעה עשר לוחמים מהמילואים של בה"ד 1, ביניהם הדר קפלוק, שהיה תלמיד שלי בבית הספר לפני יותר מעשר שנים. אריאל ויובל הם ההרוגים הראשונים (והאחרונים, בעזרת ה') של גדוד 9206 במלחמה הזאת.

הטנקים של פלוגה כ במשטח "סופה". צילום: דרור רצאבי

בין התקפה אחת לשנייה, מחלקות הטנקים עשו מה שעושים בהגנה: משמרות ארוכות בתוך הטנק, צמוד לגדר, שמירות במשטח וכוננויות. אנחנו בצוות מ"פ פחות התעסקנו במשימות כאלה (חוץ מהכוננויות), אבל נסענו לאורך ורוחב הגזרה, גם בטנק וגם בג'יפ, הכרנו את הצירים ואת הישובים, פגשנו צבאים ועופות דורסים - ובשאר הזמן, יחד עם שאר הפלוגה, פשוט ישבנו במשטח הטנקים: מהרגע שמתעוררים

לכוננות עם שחר, עד הרגע שהולכים לישון, אם אין עוד משימות, פשוט ישבנו שם. מוזיקה, קפה, תנור בלילה ובשעות הבוקר המוקדמות. חלק ישנים על הספות, חלק משחקים שש-בש או בוהים באינסטגרם. סוג של חיים נורמליים.

רגע של שקט לפני התקפה ברפיח. צילום: אפי פיל

ראובן פורס זחל

לילה בגזרת סופה, ינואר 24

הרעיון המבצעי היה פשוט: חוצים את הגדר, מייצבים קו, יורים ומושכים את האש של המחבלים אלינו, במקום אל הכוחות שבחירבת אחזעה.

גם הביצוע היה די פשוט: חצינו, התמקמנו, ירינו מלא והרגנו מחבלים לפני שהם הספיקו לירות עלינו בחזרה. היה לילה חשוך ושקט, חוץ מהרעש של הפגזים. והמנועים. והמקביל. והדי-ניין. כלומר לא כל כך שקט בעצם.

אבל ראובן פרס זחל בחצייה של המעבר. זו הייתה פריסה פנימית, שבה הזחל נופל בשלמותו מעל הגלגלים של הטנק. טיפול בפריסה פנימית הוא קשה ומורכב, אבל במקרה הזה, הזחל נפתח לפני שנפל על הקרקע, מה שהפך את העסק לקצת יותר פשוט.

הדובים (כך קוראים בקשר לדחפורי הדי-ניין) נסעו ראשונים, אחר כך ראובן, אחר כך אנחנו. ופתאום אריק צועק בקשר פנים: הוא פורס, ראובן פורס! שנייה אחר כך, שומעים את ראובן בקשר חוץ: אה... כאן 22... נראה לי שפרסתי. הטנק שלו פונה קצת ימינה ומתיישב על החול. אנחנו עוקפים אותו משמאל, ואחרינו כל הצק"ג. אנחנו יוצאים להתקפה ומאחלים לו בהצלחה ושיסדר. בינתיים הדובים ממשיכים לנסוע ואנחנו אחריהם, ודי מהר ברור שאין להם מושג מה הם עושים.

זה מתחיל עם דובי אחד שכשאומרים לו לבנות עמדה לטנק, שממנה יוכל לירות בצורה בטוחה יותר, בונה אותה הפוך, לכיוון הארץ. אחר כך הוא בונה עמדה לכיוון הנכון אבל עם בור ענק באמצע, והטנק כמעט מתהפך. אחרי כמה זמן הדובי השני מתחיל לצעוק בקשר שהוא לא יודע איפה הוא ולכן לנסוע. הקצין בדובי הראשון מדליק אורות, והדובי השני אומר: אה כן, אני מזהה אותך, בא לכיוונך עכשיו, ואז נותן גז (כמה שדי-ניין יכול), לכיוון ההפוך ומתחיל לשעוט לכיוון חאן יונס. לוקח כמה דקות לעצור אותו. וככה הלילה ממשיך.

כמה שעות אחר כך, אחרי שירינו וחיפינו וירינו עוד והרגנו לא מעט מחבלים שהסתתרו בין הבתים הרחוקים יותר, אנחנו חוזרים לראובן. הטנק שלו כאן, הזחל שלו שם, ושניהם בין גדר "שעון חול" לציר הפנימי. צריך לגרור אותם החוצה ולהתחיל להחזיר את הזחל למקומו.

דובי אחד מתחבר לראובן, מתחיל לגרור אותו במהירות, עולה על סוללה וכמעט מתהפך. אחר כך הוא נתקע והדובי השני בא לעזור לו. הם מתחברים אחד לשני ו...מתנגשים. חזק. האור מתחיל לעלות, אנחנו חשופים. קצין ההנדסה יורד מהדי-ניין ומתחיל לבכות. אני מרגיש שהעייפות משתלטת עלי.

בינתיים הסמג"ד גורר את הזחל, ג'רופי יורד מהטנק שלו והולך לעודד את קצין ההנדסה, טופח לו על השכם, מבטיח לו שהכול יהיה בסדר. אנחנו מנתקים את הטנק מהדי-ניינים ומחברים אותו לטנקים ג' ו ד'. ג'רופי מכונן אותנו. שני הטנקים הגוררים נוסעים במקביל וצמוד, המרחק בינינו פחות ממטר. נסיעה של עשר דקות מתחת לבתים הנטושים (אנחנו מקוויים) של חירבת אחזעה, ואנחנו תופסים מסתור מאחורי בניין קטן בשדות של ניר יצחק.

שלוש שעות אחר כך, כבר כמעט צהריים. הזחל סגור, תומר הסמג"ד מחייך, הדובים הסתלקו לפני שיעשו עוד נזק, ואני רק רוצה לישון.

"הטרמינל" של שדה התעופה דהנייה, לפני שהושמד בידי צה"ל
צילום: אסף ציזלינג

שבועיים בחאן יונס: היומן של טען ג

פברואר-מרץ 24

לו לא אכפת

שביליות שם קר מאוד

שבחולות קשה לבכות

שאינ על מי להתרפק

כשבחוץ הגשם דופק.

("גשם בעיתו". מילים: תלמה אליגון-רוז, לחן: קובי אושרת)

היום הייתה הפעם הראשונה שהייתי קרוב לבכי. גיורא אומר לתלמה:

"אין לך מה לדאוג", ואז היא מודאגת עוד יותר. הגשם מדכא, מעצבן,

ומסביב פגזים נופלים, ובקשר שומעים על עוד אירוע ועוד היתקלות.

ומישהו נהרג.

נועם חבה בא להגיד שלום, סיפר על העוגות שמרים של חבה, שסבא

שלי אהב. נהרג שבוע אחר כך.

שני אנשים מהפלחה"ן חטפו את האר-פי-ג' שהיה מיועד אלינו. הם

פצועים, אולי קשה. אין לי מושג.

חמישה חבר'ה מהעורב עלו על מטען בית אחד מימיננו.

אחר כך התנהל דיון של רבע שעה בקשר לאן נעלמה הרגל של

המפק"צ.

היא על הפאקינג אכזרית.

אנא הודע עוצמת אותותיך
 במכ"ם לא רואים את פניך
 מדוע אינך מזוחל"ם?
 מדוע אינך נלחם?
 האם לשלוח אלייך סיור ממונע?
 אני מלא אמונה
 שלא יגיע ולא יחזור
 פצע שחור... פצע שחור...
 ("ריבונו של עולם". מילים: בארי חזק, לחן: ברי סחרוף)

במגנן של הסיירת יש מבנה גבוה שמוקדם יותר ירינו עליו. עכשיו הוא באחריות פלוגת המסלול של הסיירת, ואנחנו מצטרפים אליהם. צפוף בקומה שלנו. הרמן ואני מתמקמים מול הדלת הפתוחה, אם מחבל יעבור את השומרים ויעלה במדרגות, הוא יגיע קודם כול אלינו. מתחת לאיתור מונחת גופה. בטח יש עוד כמה מסביב. הכול מסריח מבויב ומשריפות ומגופות ומזיעה.

בארבע לפנות בוקר מתחילה הפצצה מהאוויר. האדמה רועדת, ואז גם הבניין עצמו רועד - זו מצד לצד כמו אונייה.

כולנו שוכבים ערים במשך שעותיים, שומעים את השריקות ואת הנפילות, מרגישים את הרעידות ולא בטוחים שהאיתור הזה ישרוד אותן.

אף אחד לא מדבר עד חמש וחצי בבוקר.

בבוקר ההוא או בבוקר שאחריו, או שלפניו, אנחנו יוצאים להתקפה על צומת 202. זה הבוקר שהעורב נכנסו לבית הממולכד.

ההיתקלות שלהם קצרה, מהירה ונוראית. הם נכנסים לאיתור קטן, מופעל מטען ונופל עליהם קיר. חמישה חיילים נלכדו מתחת לקיר, המפק"צ מאבד רגל. "מאבד" באופן מילולי, לא מוצאים אותה. מדלסי המג"ד מתחרפן בקשר. צועק שילכו למצוא את הרגל. שני חיילים מהפלס"ר רצים לשם, מחפשים ולא מוצאים. "תמצאו לו את הרגל", מדלסי צועק בקשר, "תחזירו את התנין (האכזרית של הפינוי)!" החוג"ד עולה לקשר, מדווח ששתי הרגליים של המפק"צ עלו לאלונקה. אחת מחוברת לגוף ואחת לא. אפשר להמשיך. לפני כן, אנחנו יורים על כמה איתורים שפשוט מתפוצצים ומתלקחים. הכול כולל הכול מלא בחומרי נפץ ואמל"ח.

יש בית של איזה בכיר נוח'בה שהסיירת רוצים שנירה עליו. כשמצליחים סוף סוף לפתוח זווית אליו, צדוק יורה שני חצבים, וגם המבנה הזה בוער ומתלקח.

מרוב האש והעשן, אי אפשר להיכנס אליו עד שעוברים כמה ימים. כשהסיירת נכנסת אליו בסוף, יוצא מהפיר הסמוך מחבל עם אר-פי-ג'י, הורג אחד ופוצע עוד כמה. כמה שעות אחר כך מתחיל ברד.

יום קודם. אולי יומיים, אני כבר לא בטוח, הכול מבולבל אצלי.

המשימה שלנו היא לנוע לתוך סמטה צרה, ולנסות להגיע לצד השני שלה. מימיננו העורב, משמאלנו הפלחה"ן, ועל ראשו שכינת אל ועננים של עשן ואבק.

הוראות הפתיחה באש הן כאלו: מותר לירות בכל הבניינים, חוץ מהבניין שנמצא ישר מולנו, שהוא בית ספר של אוגר"א ועדיין לא הוציאו משם את האזרחים. הבניין הזה חוטף פגז חצב לתוך הקומה השלישית איך שנכנסנו לסמטה. אנחנו מכחישים קשר.

אריק מזהה ציור של לב על בניין חמישים מטר מאיתנו. יורים בו והוא מתלקח. ממולכד. עוד פגז, עוד אש. עוד לב על בניין קרוב יותר. הפלחה"ן יורים מטולים, אנחנו יורים מקביל (מאג מקביל הוא המקלע שצמוד לתותח, והוא אחד מכלי הנשק המרכזיים של הטנק) ופגזים. מתחילים לנסוע קדימה אחורה בסמטה הצרה, לא הרבה יותר רחבה מהטנק עצמו.

בקשר אנחנו לא מצליחים לשמוע כמעט כלום, אבל פתאום: פיצוץ מלפנים, כדורים חוצים את הסמטה מימין לשמאל, רסיסים עפים על הראש של הרמן ואנחנו שומעים את הצעקות "מחבל בסמטה!"

ירו עלינו אר-פי-ג'י, החטיאו. פגעו בחבר'ה של הפלחה"ן. אפי יורה צרורות ארוכים לתוך הבניין שמולנו, אני פותח נצרה ואז פגז. עוד צנחן נפצע קל מההדף של הפגז. את הפצועים קשה מעלים לאכזרית ומחלקה 2 מלווה אותם למנחת.

שני מחבלים הרוגים, הבניין שירו ממנו הרוס. הסמטה נפתחת.

בימים שאחר כך היא הופכת לציר מרכזי בתנועה ממזרח למערב.

אני יושב עכשיו קרוב אל השמיים,
מנסה למצוא תשובות לשאלה,
על הדרך גם חולץ ת'צעלים
חיילים עכשיו עוזבים ת'מרכבה...
כן אני יושב שם, חושב
קצת עלייך, להכאיב מעט ללב,
את המושפט הבא את בטח מכירה,
יום-יומיים אני בא בחזרה.
(נגמר". מילים ולחן: עידן עמדי)

בצהריים לפני שיצאנו הביתה, טנק 22 פרס בצומת, בדרך חזרה מליווי של אכזרית, ובזמן שהגדס"ר היה עסוק בלמצוא מחבל ליד המגנן שלהם.

טנק 33 נתקע על ציר הוגרדן. לקח שלושה ימים להוציא אותו. היה צריך לזה שני די-ניינים וטנק, ועוד טנק לליווי.

טנק 11 נתקע במגנן של הסיירת. היה צריך די-ניין כדי להוציא אותו, ואז שני טנקים כדי לגרור אותו עד הצומת של המוביל. ואז גררנו עוד אכזרית.

הנה הטנק של 3 ליוויים, הוא נוסע עם מדפים פתוחים, גם הוא וגם הטען עם ראש בחוץ. אני מסתכל עליהם וזה נראה לי מוזר, אבל אני לא אומר כלום. הם חולפים על פנינו לכיוון בית הספר ונכנסים למגרש. ליד המגרש יש בית נמוך, אולי מסגד. הבית הזה נקרא בקשר 1090. יום קודם ביקשנו לירות עליו. לא קיבלנו אישור, כי גדוד 890 נמצא מאחוריו.

אז הנה הטנק של 890. המ"מ נוסע, עובר את המגרש, מתקרב ל-1090, ומופעל עליו מטען. הקיר עף עליו, ממלא את הצריח ברסיסי בטון. הוא והטען שלו ניצלים בנס.

המאג השבור שלו מוצג לראווה בבית המג"ד.

בית המג"ד הוא בית יפה, כמעט מפואר, שמילואימניקים הפכו לבית נעים ונוח, למרות החורים בקירות והרצפה המפוצצת. האיתורים של הפלוגות נראים הרבה פחות טוב, והם רחוקים מלהיות נעימים או נוחים.

אנחנו מקבלים איתור כזה מגדוד 101: "קחו את האיתור, תנקו ותחשיכו אותו, שם אתם ישנים". אז לקחנו. דבר ראשון - ניקיון.

צוות ג בצפון (בלי הרמן)
מימין: אני, אריק, אפי

זה בית של משפחה צעירה. זוג ושניים או שלושה ילדים. הרצפה חדשה, הקירות נקיים - חוץ מכמה חורים של יריות ליד הדלת ובאחד החדרים. איך מנקים איתור? לוקחים את כל מה שיש בו ומעיפים מהחלונות: בגדים, מפות שולחן, רהיטים קטנים. שוברים את החרסינות ומפזרים את השברים על המדרגות בכניסה. פק"ל הרעשה - אם מישוהו יתקרב לכניסה, הוא יצטרך לדרוך על החרסינות, ואנחנו נשמע אותו לפני שיספיק להיכנס. מטאטאים הכול ומעיפים את הזבל החוצה. פירקתי את הארון בחדר ילדים ועכשיו יש לנו מלא מסמרים. פטיש מהטנק, ואנחנו מתחילים לתקוע סדינים ושמיכות בחלונות. עוד וילון על הדלת, סימון של כיווני רוחות השמים על הקירות, והבית מוכן.

אין כאן שירותים ואין מזרנים, אבל זה הבית שלנו לשלושת הימים הקרובים. כותבים רשימת שמירה על הקיר והולכים לישון.

ב־12 בלילה, אני שומע בקשר הגדודי של 101 את שרי, השלישה שלנו. אני עונה לה, נרגש לשמוע קול מוכר. "צריך לשלוח את אריק פייער לשיירה. עכשיו". אני מסביר לה שזה לא יקרה, אבל כמה דקות אחר כך אנחנו מקבלים דיווח משרי שרחל, אשתו של אריק, נכנסה לחדר לידה.

אני מעיר את הרמן, הוא מעיר את אריק ואת אפי. טסים לטנק. נכנסים ואריק נותן את הגז של החיים שלו. טסים בסמטאות החשוכות עד בית המג"ד. הנהג המחליף של אריק מחכה לו שם, והשיירה מחכה לו בבית הסמח"ט, מעבר לפינה.

נפרדים מהר, עולים לשתות קפה, חוזרים למגנן ב-2 לפנות בוקר. רחל פייער לא ילדה באותו לילה.

איפה גרינבאום

דברים שעשינו בחאן יונס ובמקומות אחרים

ינואר - מרץ 24

א. בוקר בבית האדום

בחמש קם צייד, כלומר תותחן, ושפך על עצמו רבע בקבוק מים מינרליים. באור האדום העמום הוא ראה שגם טען ונהג קילפו את עצמם מהמזרון. מבט נוסף בפנים שלהם הבהיר לו שגם הם, כמוהו, לא ישנו בלילה.

"איפה גרינבאום?" התותחן שאל, והטען הצביע על הרצפה: "ישן עדיין".

התותחן כיוון את הפנס האדום למטה, וראה את גרינבאום המ"מ שוכב על הרצפה בעיניים פקוחות. "ידעתי שהוא לא ישן, הוא שקט מדי".

"לך לעזאזל", גרינבאום נבח סוף סוף. "אני ער משתיים".

נהמה מכיוון הקיר הצפוני הבהירה שצוות 22 נמצא במצב דומה.

ההפגזה באמת התחילה בשתיים באותו בוקר. מה שאמר שבמשך קרוב לשלוש שעות הם שכבו ערים, עיניים לתקרה החשוכה, ושמעו את השריקות, ואז את הנפילות, וכל נפילה הרעידה את הבניין קצת יותר מהנפילה הקודמת. בדרך כלל התותחן הרגיש דווקא ביטחון כשהוא שמע את ההפגזות שלנו, אבל הלילה הוא היה כמעט בטוח שכאן הקרב שלו, וגם החיים שלו, הולכים להיגמר, בתוך בניין שפשוט יקרוס מההדף של הפיצוצים.

על הרצפה היה ארגז הפוך. "קבל", אמר הטען, "הארגז הזה היה על הארון למעלה אתמול בלילה". התותחן בעט בארגז, ורטן: "אשכרה, מזל שזה רק ארגז".

מהצד השני של החדר, מתניה צעק בהתרגשות: "יש כאן גם סדק חדש בקיר!"

"אתה חי בסרט, אחי", הנהג אמר. "הסדק הזה היה פה מאתמול".

"כן", התותחן הוסיף: "יש פה יותר סדקים מבניין". מתניה לא השתכנע, קם מהמזרון, והחליק בתוך שלולית מים. הוא צעק ופלט קללה וכולם צחקו.

התותחן הרגיש שמשוהו בו נרגע, כשהוא הרשה לעצמו לחייך בפעם הראשונה ולנשום כמו בן אדם בפעם הראשונה מזה כמה שעות. הוא הצליח להתעלם מסרחון הגופות, מהזיעה, מריח הפחד, והתענג על הנשימות, כשפתאום הרגיש כאב חד ברגל.

בוקר באיתור ברפיח. צילום: אסף ציזלינג

השפיץ של הנעל של גרינבאום פגע בו בדיוק מאחורי הברך. גרינבאום עצמו עמד שם, עדיין חיוור באור האדום, ואמר: "בא לך לעשות איזה קפה כבר? אולי הלילה הזה ייגמר סוף סוף".

ב. הכורסה של וובה

כשהאמולסיה מתפוצצת, היא משאירה אחריה גופות של בניינים. הבניינים חלולים כל כך שאפשר לראות דרכם את הבתים שברחוב מאחור, ודרך הבתים ברחוב מאחור, אפשר לראות את הרחוב שמאחוריהם.

אבל בדיוק באמצע הצומת, עומד בניין אחד שעדיין יש לו ארבעה קירות, ובקומה השלישית שלו נמצא האיתור של וובה.

בשביל להגיע לאיתור של וובה צריך לנסוע לאט כדי לא להתנגש בקיר, ומהר כדי לא לחטוף אר-פי-ג', ולחנות בין שני דברים שפעם היו בניינים, ולעמוד מאחורי הדי-ניין, ולעלות במדרגות. מרוב שאין לך אוויר מהיום הזה, אתה מתנשף, וכמעט נופל לתוך הסלון של האיתור.

מהחלון של האיתור של וובה רואים את הים. מתחת לחלון, כורסה ענקית ובתוכה כמו שייח' - לא, כמו אוליגרך - נמצא וובה עצמו. מסביב יושבים החיילים שלו. אבנר מהחפ"ק מסתובב עם טס נחושת ועליו ספלי קפה רותחים, שמואל הסמל חותך פרוסות חלבה ונתחי גמבה ומחלק לכולם, ועל הספה מול וובה יושב דובי. ספציפית זה דובי דור, שלחברה שלו יש מחר יום הולדת והוא ממש לחוץ לצאת הביתה.

"מה אתה בלחץ, דור?" וובה נשען אחורה עם הקפה. "כל המשימה הזאת זה חצי שעה- ארבעים דקות גג. מסיימים, באים לכאן לעוד סיבוב קפה, ואתה יוצא בשיירה".

“סתום ת'פה, וובה!”, הקול של דור נשמע כמו בכי. “פעם שעברה
שאמרת חמש דקות, אני חטפתי טיל והטנק נתקע בבור ליומיים”.

אני יושב על הספה שביניהם. לקחו לי חמש דקות להוריד קסדה, ועוד
עשר דקות להירגע מהאירועים של הבוקר. משימת הצהריים הזאת
נשמעת לי מיותרת לחלוטין: צריך לרדת לאזור של בית החולים נאצר,
ולהרוס שם את הכביש בצורה כזאת שלא יוכלו לחצות אותו. הכול שם
כבר הרוס, וזה נראה לי כמו התעקשות מוגזמת. אחרי עוד כמה דקות,
הקשר מתחיל להיות לחוץ על המשימה, דור נעמד על הרגליים וכולנו
נעמדים אחריו, חוץ מוובה שנשאר שרוע על הכורסה.

רחוב בחאן יונס. פברואר 2024. צילום: דרור רצאבי

"למה בעצם זו שוב הפלוגה שלך שהולכת למשימה הזאת?" אחד הטנקיסטים שואל את וובה. הוא מושך בכתפיים בתגובה, לא טורח לענות. אני מסתכל עליו כשהוא נעמד: "הוא סומך עליך יותר מכולם, נכון?"

לרגע וובה נהיה נבוך. אחר כך הוא אומר לי בשקט: "אני עומד להיות הסמג"ד. אין לי מושג איך זה קרה".

ג. הטיול של גרינבאום

השמש כבר כמעט שקעה מאחורי הבניינים, אבל יאיר לא הראה סימן שהוא עומד להזיז את הטנק לאנשהו. בתא הנהג, שפירא התחיל להרגיש את העצבנות יורדת מהראש אל הכתפיים, ומשם אל האצבעות, והעצבנות הזאת כבר מתחילה ללחוץ חזק חזק על ההגה, עד שהאצבעות לבנות ומזיעות, ומשם היא חוזרת אל הכתפיים ויורדת אל הבטן, והבטן כואבת ולוחצת והוא שוב צריך להשתין. הראש שלו כאב, ומשהו צעק בתוכו: "איפה גרינבאום?"

יאיר אמר: "הוא לא כאן", ושפירא הבין שהוא שאל בקול בלי להתכוון. הוא רטן, "כן, הבנתי", והמשיך להתעצבן בשקט. בקשר הם שמעו איך עדיין מחפשים את המחבלים. אמרו שיש שם פצועים, וכל כמה דקות מישוהו טען שהוא מזהה מחבל נוסף. גרינבאום היה בדיוק במקום שהעורב חטפו בו נ"ט לפני שעה.

נו יאללה, יאללה יאללה כבררר. שפירא לא נהיה יותר רגוע עם הזמן, וגם יאיר התחיל להרגיש סוג מסוים של פחד שמרעיד אותו. אם גרינבאום לא יענה בקשר בקרוב, אז אולי, זה אומר ש...

"כאן מפרק, אחד שלי מזהה מחבל בחלון של האיתור הגבוה". "כאן סיפון, זיק ומסק"ר בדרך אליך, אתה יכול לתת מספר איתור?", ואז

הרעש של המסוק והתותח, והקולות בקשר מתערבבים בראש של יאיר ושפירא, ורק את גרינבאום לא שומעים.

גרינבאום נלחם במחבלים. יאיר, שפירא, גיא ורומן נלחמים בעיפות, בשביזות ובפחד שיקרה לגרינבאום משהו. מדי פעם הם שומעים איך מחפשים אותו בקשר, מתחננים אליו לענות, אבל כל מה ששומעים זה את המרדף אחרי המחבלים.

שעתיים אחר כך, ואחרי שהם הספיקו להירטב בגשם שירד פתאום (בעיקר שפירא, שהאפיסקופ נהג שלו היה רופף), שפירא נרדם בתא. על החלומות כשהג'נטקס על הראש והקשר בתוך האוזניים, עדיף לא לדבר.

גרינבאום חוזר בסוף, ואיתו כל הצוות. הצנחנים החזירו שני חברים דוממים באלונקות. פלוגה כ' יצאה מחאן יונס באותו לילה.

באנו שחורים כפיח

חודש ברפיה

מאי - יוני 24

א. צהריים:

יוחאי

הוא בודק את הציוד בפעם האחרונה: מחסניות בווסט, שלוקר בתיק גב, מגבוניס ואלכוג'ל, מטען נייד, טבק וניירות גלגול. סוגר הכול כמו שצריך וקם לכיוון הטנק. בצהריים הטנק כבר לוחט מחום. הוא מניח את התיק על הסיפון, יד ורגל - והוא מניף את עצמו למעלה. לוקח את התיק וממשיך לכיוון הצריח.

לפני שהוא נכנס פנימה, מבט אחרון אל הטלפון. מרענן מסך, כותב הודעה קצרה ומוחק בלי לשלוח. נכנס לצריח ומדליק מאוורר. עוד שלוש דקות יוצאים.

כניסה לסדר תנועה, היכון לירי, מעבר גב"ל. תחנה אחרונה - רפיה.

שקד

היא אורות בקבוק בושם בתוך גרב ומכניסה אותו לתיק. לועסת עוד מסטיק, מנסה להיראות רגועה. מתכתבת איתו שוב, לא בטוחה מה היא מרגישה בכלל, ואם מה שהיא מרגישה קשור אליו או ללחץ שלפני הכניסה. עדי עומדת לידה. זקופה וקפואה. העיניים שלה עצומות.

הן התלבטו ביחד אם לשתף את ההורים ומה לשתף. עדי לא סיפרה להורים שהיא נכנסת. שקד סיפרה לאבא, והשביעה אותו שלא יספר לאמא. היא ידעה שהוא יהיה גאה בה, מאוד, אבל עכשיו היא חושבת על כמה שהוא מפחד, ואין לו את מי לשתף בפחד שלו.

סער

מאז שהוא סיים קורס קצינים החיים היו די נוחים. החיילים שלו היו טובים ולא עשו בעיות, המפקדים שלו היו נחמדים וגמישים. המשימות היו פשוטות. עכשיו הוא עם חמישה לוחמים ולוחמות שמסתכלים עליו ומצפים שהוא יוביל אותם בקרב. הוא מקווה שהם לא יודעים כמה הוא מפחד.

יוחאי

כשהטנק מניע, הוא מרגיש פתאום שקט יותר. מדליק מזוג, מוודא שהציד מאובטח לדופן. עשר דקות אחרי תחילת תנועה - עוצרים, והוא מכניס פגז לקנה, שרשור למקביל, נותן בעיטה לתא אלף ארבע מאות, מחזיק בידיות ונשען אחורה. עוד שלושים דקות ברפיה.

בקשר פנים, אנדריי שר והלל מצטרף אליו מתא הנהג. במצלמות הוא רואה איך עוברים את הגדר, ולאט לאט את הבתים. בלי שאומרים לו הוא פותח נצרה במאג המקביל. כשיוסף מדווח שהוא מזהה, אנדריי נותן פקודת אש, והמקביל מתחיל להרעיש בתוך הצריח.

ארבע שעות, שמונה מאות כדורי מאג ושישה פגזים אחר כך, הטנק מגיע למגנן.

יוחאי נושם עמוק בתוך הצריח, ואז יוצא. הריח של עזה מכה בו בעוצמה. ריח מוכר באופן מעצבן. סירחון ודיכאון ממלאים אותו. הוא מטפס לצריח, מושך את התיק, ויורד מהטנק.

שקד

התיכון, תנועת הנוער, המכינה, אפילו הטירונות והאימון המתקדם. שום דבר לא מכין אותך לשעות של נסיעה באכזרית. היא ועדי מתכווצות בפינה, מסדרות את התיקים שיוכלו לשים עליהם את הראש. סער מתיישב לידן, וכשהכבש נסגר החושך ממלא על האכזרית, והפחד ממלא את הבטן והחזה של שקד.

כשהיא שומעת את היריות מסביב, היא מתחילה לרעוד בלי שליטה, עד שעדי נצמדת אליה ומחבקת אותה.

הדרך לא ארוכה, אבל כשמגיעים לשכונה הראשונה של רפיח מתחילה התקפה, ועד שהיא מסתיימת, אי אפשר לצאת מהאכזרית. ארבע שעות אחרי שהם יצאו לדרך, הם עוצרים וסער עוזר לה לקום ולצאת החוצה.

הריח לא דומה לשום דבר שהיא הרגישה אי פעם. היא נזכרת בבושם שמתחבא בתוך הגרב בווסט ומנסה לדמיין את הריח שלו.

סער

ביחד עם החבר'ה של הפלחה"ן, הוא מתקרב לאיתור וצועק "חבירה, חבירה!" כמו שאמרו לו בתדריך. מבפנים עונים ב"חבירה, חבירה!" כמו שאמורים לעשות. יש רגע של תחושת ביטחון שפוגשת אותו

כשהדברים מסתדרים כמו שהם אמורים. הוא מזדקף ונושם עמוק, ומסמן לצוות שלו לבוא אחריו. הם עולים לאט במדרגות החשוכות.

יוחאי

באור האדום העמום, הוא תופס מזרון פנוי מתחת למילה "צפון" שכתובה על הקיר בגדול. הוא מסדר לעצמו כרית מהתיק, מניח את הקסדה ליד הראש, ואת הווסט באזור הרגליים.

כשהוא נשכב ומתמתח, הוא נזכר שלא צחצח שיניים. עם הלל ויוסף הוא מגשש למטבח החשוך, מוצא בקבוק נביעות חצי פתוח ושולף משחת שיניים מהכיס. הם מצחצחים שיניים בדממה. יוסף אומר לילה טוב, אבל ליוחאי אין אפילו כוח לענות לו. הוא גורר רגליים ונשכב על המזרון.

כמעט שעה אחר כך, הוא עדיין ער. מנסה להיזכר איך הוא ישן בסבב הקודם.

שקד

הבטיחו להן שיהיה חדר בשבילן באיתור, אבל אין. הכול חם וחשוך ומפחיד. הלילה מלא בפיצוצים רחוקים ובצרורות מאג קרובים. לא נראה שזה מזיז למישהו, או שמשוהו מזיז למישהו. היא גוררת את עצמה אחרי עדי והן מוצאות פינה רחוקה וחשוכה. הלילה היא לא תצחצח שיניים, והיא נזכרת שהיא גם לא יכולה לחלוץ נעליים.

היא נשכבת על המזרון, משעינה את הראש על התיק, ובלי להתכוון היא מתחילה לבכות בשקט. היא נרדמת בתוך הבכי, וישנה חזק ובלי חלומות עד ההשכמה בחמש בבוקר.

יוחאי

הוא שמר חצי שעה בלילה, ושתה בקבוק מים שלם כדי להילחם בעייפות.

כשהשכימו אותו בבוקר, הוא הצליח לצחוק עם הלל ויוסף על המהירות של ההתארגנות בבוקר כשישנים עם נעליים. אנדריי אמר שיוצאים להתקפה עוד שעה, וליוחאי היה ברור שזה ייקח עוד שעותיים לפחות. בינתיים הוא מזג לעצמו כוס קפה מהפק"ל של ברקוביץ, וכרסם חטיף אנרגיה מהמטבח. סיגריה, קפה, עוד סיגריה, עוד קפה, והגיע הזמן לעלות לטנק. הוא עצר ליד האכזרית להשתין.

ב. יום ולילה:

ההתקפה מתחילה עם ירי פגז לקומה האמצעית של המבנה הכי גבוה בשכונה. היא ממשיכה עם חיפוי למחלקת חבלה שהתקדמה לאיתור הראשון, ירי מאג, עוד פגז, עוד ירי מאג.

היתקלות.

בניין שלם עף באוויר ויוחאי שומע בקשר חוץ את הצעקה "מטען, מטען!" ואז רגע של שקט. ואז מכת אש וצעקות בקשר ובלגן והמסוק מגיע מלמעלה ומרסס בוולקן שלו את כל המתחם.

כשמפסיקים רגע לירות, יוחאי מרגיש בכל הגוף שלו את האימה. מה אם המ"מ חבלה נהרג? מה אם הוא נפצע קשה?

מתברר שהוא לא נפגע בכלל. עף שלושה מטר באוויר ונחת על ערמה של חול. יותר מזל משכל, או נס גלוי. תלוי את מי שואלים.

שקד

הבוקר מתחיל בסדר, כמו בכל יום כשהאור עולה על מה שהיה נראה כל כך זר ומפחיד בלילה. בניינים הרוסים מכל עבר ופיצוצים כל כמה דקות. אולי זה לא יהיה כל כך נורא.

סער ועידן מכינים את הרחפן לשיגור מעל האכזרית, כשפיצוץ אדיר מפיל אותם פנימה, חיוורים. צעקות בקשר "מטען!" "שלוש כאן קודקוד, האם שומע, עבור! שלוש כאן קודקוד עבור!"

שלוש לא עונה דקות ארוכות. סער עדיין חיוור, הידיים שלו מזיעות. הרחפן נפל על הרצפה של האכזרית ואף אחד לא מרים אותו.

שייגמר כבר, אלוהים, אני רוצה הביתה.

רפיח. צילום: אסף ציזלינג

סער

בסוף ההתקפה נגמרת, אין נפגעים לכוחותינו, יש כמה מחבלים הרוגים, ומה שאפילו יותר חשוב: הרחפן עלה וסרק כמו שצריך. זיהה כמה איתורים חשודים, לפחות אחד מהם מטען אמיתי. אני מרשה לעצמי להרגיש טוב, גאווה אפילו, וכשאני מגיע לאיתור, מחבר את הרחפן למטען ומסתכל על הפנים של עידן, עדי, שקד ויונתן אני מחייך.

גם הם מחייכים. אני אומר להם שהם עברו את הקרב הראשון שלהם, וניצחו, ואני פתאום רועד מהתרגשות ובא לי לצעוק, אבל אני מפחד שהשריונרים יחשבו שאני ילד מתלהב, אז אני שומר בבטן ורק נותן לשקד חיבוק קטן. שנינו מזיעים נורא, ומתחילים לצחוק.

יש כבר קפה מוכן ועידן הולך להכין לנו סנדביץ' של קבנוס עם טחינה ומלפפון.

אולי יהיה בסדר.

יוחאי, הלל, יוסף

הערב מתחיל רשמית בארוחת מנות חמות ומסתיים שעה אחר כך על קפה וסיגריה, ואז עוד סיגריה ורשימת שמירה והולכים לישון. השעה תשע בערב, האיתור חשוך וחם כמו אתמול. יוסף מדבר על כמה הוא עייף, אבל במקום לישון הוא ממשיך לספר סיפורים חסרי תכלית, ויוחאי מניח שיוסף, כמוהו, קצת מפחד מהחושך, והסיפורים שלו דווקא מעניינים. בסוף זה הלל שזורק חבילת מגבונים לכיוון הכללי של הסיפורים. "יאללה, יוסף, עוד רגע אתה קם לשמור". שלושתם נרדמים בערך באותו זמן.

הפיצוץ שמרעיד את הבניין בשלוש לפנות בוקר מעיר את כולם. בקשר מדווחים על מטרת קרב שנפלה עכשיו, ומישהו מוסיף שעוד מעט תיפול עוד אחת. כשהפצצה השנייה נופלת, נופלות גם אבנים מהתקרה, ונערמות ליד הדלת.

רגע אחר כך מתחילות השריקות של התותחים. הלל מקלל בשקט כשהאיתור רועד פעם אחר פעם. בין השריקות הוא שומע שהגזייה של ברקוביץ כבר פועלת ומרגיש איך הריח של הקפה ממלא את החדר.

באנו שחורים כפיח

עם הרמן וג'ורופי, בתדריך גדודי
לפני משימה, רפיח.
צילום: אסף ציזלינג

ג. יום:

כרמלי

על הקיר המרכזי בבית המג"ד כתוב שהשכמה ברבע לחמש, אבל כרמלי ער כבר מארבע. מלאסה נפל עליו כשהלך בחושך להשתין, וכרמלי קם עצבני אבל בסוף החליט שזו הזדמנות טובה לסיים את הספר שהתחיל כבר לפני שלושה שבועות.

את הספר הוא קנה ביציאה הקודמת שלו הביתה, אחרי שסמב"צית שהוא פגש בגדוד המליצה לו עליו (לסמב"צית קראו תהילה. היא קנתה את הספר הזה אחרי שלילה אחד האזינה לקשר ושמעה, בערך בשתיים לפנות בוקר, את המשפט הבא: "תחנות דורס כאן מעיל. בשלוש הדקות הקרובות אספר לכם על הספר האהוב עלי, האמן ומרגריטה". היא כל כך התרשמה, עד שביציאה הראשונה הביתה היא עברה בצומת ספרים וקנתה את הספר, בלי לקרוא אפילו את גב הכריכה. כשהייתה באמצע הספר, היא פגשה את כרמלי והמליצה לו לקנות גם. אחר כך כרמלי נכנס לרפיח והיא השתדלה לחשוב עליו כמה שפחות).

כרמלי, בכל אופן, לא סיים את הספר גם הבוקר, כי מהר מאוד כל הבית התעורר, ולרעש ההפגזה הנורא מבחוץ נוסף רעש איום של אנשים מבפנים.

כשהיה קצת אור בחוץ הוא הניח תפילין, ואז שם קפה על הגז והתחיל לסדר את הקשר והמקורן לקראת הערכת מצב בוקר.

אנדריי

האבק שהדי-ניינים הרימו היה סמיך וכיסה את השמים, אבל כשהמסוק נחת מאחורי הטנק, כבר אי אפשר היה לנשום מרוב אבק. יוסף ירה

במקביל כמו משוגע כשהחולייה הרפואית רצה מימין לטנק, עם שתי אלונקות באוויר. אנדריי ניסה לנחש מי נמצא על האלונקות: אורי? ניתאי? נחום? הוא הריץ בראש את השמות של הלוחמים שישנו בקומה מתחתיו באיתור, והבחילה הלכה והתגברה.

מסוק אחד המריא, ומייד נחת עוד אחד, ועוד שתי אלונקות. מסך של פגזי זרחן הסתיר את המנחת ואת השמש.

החזרה למגנן הייתה מאוד שקטה, וגם בתוך האיתור היה שקט כבד ומוזר.

כששרון חזר מהערכת מצב לילה, הוא לקח את אנדריי לצד ואמר לו שאריאל ורזי מהפלחו"ד כבר היו מתים כשהיו על האלונקות. אנדריי לא ענה, גלגל לעצמו סיגריה, והלך לעשן ליד החלון.

ד. לילה:

אנדריי

אנדריי עישן שלוש סיגריות ברצף. הוא הרגיש מחנק בגרון ועצב שהוא לא ידע שאפשר להרגיש. רזי ישב פה אתמול על המדרגות, שתה קפה ושר הוריקן עם הרדיו. סיפר על החברה שלו, על התוכניות לשחרור. כוס אמק. כוס אמק ועוד פעם כוס אמק.

ואז הוא שמע את הלל צועק: יוחאי, יוחאי תירגע!

הוא הרים את העיניים וראה את יוחאי עומד בראש המדרגות, מחזיק ביד גוש אבן שנפל מהתקרה בבוקר, ואז מרים אותו ומטיח אותו בקיר.

לשם ובחזרה - זיכרונות מטיוול קצר בלבנון

90 ספטמבר-אוקטובר 24

ליל חניה

בלילה שלפני מבצע יש הרבה פעמים תחושה של "ליל חניה", כמו שתיאר אותו אלתרמן: "ליל רוב מלאכות חופזות, ליל אד מן הדוודים. ליל שמוסך את כישופה של רעות רוח..."

לא הלילה הזה. הלילה הזה הוא סתם לילה מעצבן, לקראת מבצע די גדול.

בלילה הזה, אני לא אודה על זה בקול מול אף אחד, אבל נראה לי שאני מפחד. זה יושב לי בבטן, אז אני לא אוכל ומדבר יותר מדי. הצוות שלי כבר חצי ישן כשאני מגיע מהקפ"ק, אני מוודא שהם ערים כדי שידעו מה עומד לקרות מחר.

אגב, מכירים את "אני עושה מילואים רק בתוך לבנון, עם צוות שאני בונה"? זה הצוות שלי: אריק הנהג ואני ביחד בטנק מתחילת המלחמה, דביר התותחן ופיליפ הטען הם רכש חדש מבחינתי. שניהם טנקיסטים נפלאים ובני אדם נהדרים שמשכתי לצוות שלי בהקפצה לפני ראש השנה. ביחד אנחנו הצוות הכי טוב שיש בפלוגה, והאנשים שאני הכי סומך עליהם בעולם כרגע.

הלילה הזה ממשיך בהתארגנות חפוזה וקצת עצבנית בטנק, ובסופו של דבר ישנתי ממש גרוע, חלמתי חלומות מוזרים והתעוררתי כל שעה. ברבע לארבע קמנו, עלינו לטנק ונסענו. חמש בבוקר ש' חצייה.

הכניסה ללבנון, סוכות התשפ"ה. צילום: דרור רצאבי

האור הראשון

חצינו גב"ל בחמש ותפסנו עמדות מול אל-מטמורה והרכס השיעי שמאחוריה. המערכת שלי החליטה ליפול בדיוק כשחצינו, אז לא יכולתי לאתר עמדות לתותחן והסתפקנו בסריקה שקטה. עם אור ראשון החי"רניקים חצו, ואנחנו גלשנו אחריהם.

הדרך הייתה מקסימה, אפילו באור החלש של הבוקר. היא ירדה לוואדי בין אל-מטמורה וא-זאירה, התפתלה בין עצי זית עתיקים ושיחים

קוצניים גבוהים. פה ושם יש עצי ארז, וגם - למרבה התמיהה - דקלים. הצנחנים עמדו או ישבו בצידו הציר ואנחנו התקדמנו ביניהם במהירות, אני מוביל ונווה בטנק שמאחורי. הגענו לשכונה המזרחית והתמקמנו בעמדות.

הבוקר כבר באור מלא, אני נעמד עם הטנק בין שני עצי זית ענקיים, מוודא שאני נסתר מהרכס השיעי ומהנבלות שבטח יושבים שם עם קורנט, מחכים לרגע שאני אעשה טעות.

פגז לכל חלון

בלילה הקודם, המג"ד נתן הוראה לירות פגז לכל בית בשכונה הזאת של אל-מטמורה. אני מכין את הצוות למה שעומד לקרות, ואנחנו מתחילים. הבית הראשון נמצא שלוש מטר ממני והוא חוטף פגז חלול שממוטט את הקיר המזרחי שלו. ואז "4", ירית על הבית הלא נכון! אני אומר בקשר שמבחינתי כל הבתים נכונים, ויורה חלול על הבית משמאל, חמישים מטר ממני. האבק ממלא את שדה הראיה לכמה דקות.

ככה זה ממשיך. עוד חצב לבית הזה, עוד חלול לבית ההוא. משאירים אותם מפורקים כדי שהצנחנים יוכלו להיכנס אליהם בקלות. לבית החמישי או השישי הם לא יכולים להיכנס אחרי הפגיעה של הפגז, כי הבית בוער בטירוף. פגענו במיכל גז, או סולר, או מחסן אמל"ח, מתרחקים מהבית וממשיכים לעמדה הבאה: צמוד לוויילה מפוארת עם גינה ענקית, מלאה עצי פרי. האמת שבא לי לקטוף איזה רימון מהעץ, אבל גם בא לי להישאר בחיים, אז אני נשאר בטנק.

לרגע אחד קצת לא נעים לירות על הבתים האלו, שברור שחיו בהם משפחות... אבל אז, אני נזכר בשבוע שעבר.

(שבוע שעבר)

כשהתחילו לדבר בקשר על מציאת אמל"ח באל-מטמורה, זה נשמע לא רציני: "מצאנו אקדח", "מצאנו רובה ציד". לרגע חשבתי שאולי אנחנו טועים, אולי כל הטרורם היה על כלום. ככל שהגדוד התקדם מערבה, הדיווחים השתנו: "מצאנו תיק מלא מחסניות", "שני קלאצ'ים", "עוד תיק", ואז: "מצאנו קורנט", ועוד אחד. "יש כאן אלאמאס", "כל הסלון מלא טילים". בית אחד היה מלא במשגרים, באחר הייתה עמדת התארגנות עם תיקים מוכנים לקרב, עם אוכל, עוד טילים, עוד מרגמות. הבתים היפים והמטופחים (וגם המכוערים והמוזנחים) התגלו כמצבורי נשק, תחמושת וציוד שמכוונים כולם דרומה. אל לב מדינת ישראל.

בשבת, בתחילת השבוע ההוא, גלשנו בפעם הראשונה לצד "אדום". אחרי חודשים בעוטף, בחאן יונס וברפיח, צריך להתרגל לנסיעות אחרות לגמרי: עליות, ירידות, פיתולים בכביש אספלט שהטנק מחליק עליהם. אנחנו גולשים לאט בציר שהוא בערך ברוחב של הטנק, עם טרסה מצד אחד וחומה בצד השני, בגלל שהפעם אנחנו בעקב הגדוד, אנחנו לא יורים, רק מנסים לא ללכת לאיבוד בין המטעים, ובסוף נעצרים ליד המסגד.

משם זה כבר דומה למה שמכירים: התקפה! פגז לבית, מקלעים לכל שאר הבתים, דוהרים קדימה - אה רגע, אי אפשר לעבור פה, מסתובבים. מקיפים את הבית מהצד השני, דורסים גדר חיה ואז גדר

אבנים שהטנק אפילו לא מרגיש. בצד הציר יש עמודי חשמל, אבל הטנק לא מסתובב כאן, אז פשוט לוקחים שלושה עמודי חשמל איתנו ומפילים אותם אל הרצפה.

נכנסים לאיתור, הולכים לישון, קמים באמצע הלילה ל"מלא מחדש" - העמסה של תחמושת, ציוד ואוכל שהגיעו בשיירה מהארץ, והנה כבר הגענו לכוננות עם שחר.

בימים הקרובים אנחנו מדלגים בין שדות פתוחים לסמטאות יותר צרות מטנק. לא חשבתי שהטנק יכול לעבור כאן, אבל המ"פ אמר שאין ברירה. נסענו ומעכנו מכונית שעמדה באמצע הרחוב, ואז נכנסנו לקטע בין שתי חומות אבן. אמרתי לאריק: גז קבוע, בלי היגויים, יהיה בסדר, ואחרי עשר דקות נחלצנו מהצד השני של הסמטה. בהמשך, עמודי חשמל שהיו לצד הציר התחילו ליפול על הצריח, ופיליפ ואני נאבקנו בכבלים כדי שלא נסתבך בהם וניתקע.

ומסביבנו הבתים היפים, החצרות והטילים - שהיו מכוונים אלינו ואל המדינה.

בשלב מסוים הצנחנים כבר לא יכלו לסחוב את כל האמל"ח שהם מצאו שם, אז הם התחילו להעמיס את הטילים על הצריח.

ופתאום היה איזה רגע כזה: מחלקה 3 נשארה בהגנה, והוחלט שאנחנו נישאר איתה. היינו בבית גדול עם מרפסת עצומה, צופה לרכס הסולם הלבנוני. יצאנו למרפסת. הכנו קפה וטורטיות עם שמן זית וזעתר. ברמקולים "בן אדם" של אודיה ושירים של עידן רייכל. עד שהרב הבין שיש מניין למוסף של חול המועד, ואנחנו עוברים למוד של "קדשנו במצוותיך ותן חלקנו בתורתך...", וברכת כהנים על נעליים ונשק, בלב דרום לבנון.

אלוף העולם בליפול - ולקום

ביום שאחרי הלילה ההוא, הכול הלך ממש טוב. עשינו כל מה שדיברו עליו בקפ"ק, ויותר מזה. מזג האוויר היה מושלם, הנוף מהמם והמשימות פשוטות וברורות. מצב הרוח היה בשמיים, ואז -

נסענו קדימה, ואז אחורה. כשנסענו אחורה, ראיתי פתאום את החלק האחורי של הטנק מתרומם לכיווני בזווית ממש, אבל ממש, חדה... "צוות, התהפכות!"

אני מסתכל קדימה ורואה את האדמה נפערת, וכמו את קורח ועדתו, מאיימת לבלוע אותי, את צוותי ואת כל הרכוש אשר ברגלינו. בקיצור, נפלנו עם הטנק לתוך בור ספיגה ונעצרנו בזווית שאלוהים לא התכוון שטנקים יעמדו בה.

"קודקוד, כאן 4..." רגע אחרי ההלם מוודאים שכולם בסדר. שליו מדווח שהוא קיבל מכה חזקה ברגל והוא לא בטוח שיצליח לצאת בכוחות עצמו. אני מדווח בקשר שאני זקוק לחילוץ, ובינתיים פיליפ ואני עוזרים לשליו לצאת, לאט ובזהירות. אנחנו עולים בקשר, פורקים החוצה, ממתינים לחילוץ. הפק"ל קפה בסל צריח, בזווית שמאפשרת להגיע אליו בקלות, אז עכשיו גם יהיה קפה לנו, לחפ"ק סמג"ד ולצוותי צמ"ה. זה לוקח קצת זמן, שני די-ניינים, שני ניסיונות גרירה כושלים (באחד הכבל נקרע. איזה יאוש), וניסיון שלישי מוצלח. הטנק יוצא בסוף החוצה.

שעה וחצי מרגע הנפילה, אנחנו על קרקע יציבה. "קודקוד, כאן 4, בדקתי את הכלי, הכול בסדר, אני מוכן להמשיך".

"כאן קודקוד, קח איתך את הטנק השני, תעלו על הציור ותפתחו אותו מערבה. בהצלחה".

טנק 1 שקוע בבור באל-מטמורה. צילום שלי

אנחנו נוסעים מהר, יורים במקלעים אל הבתים והחצרות, ונעצרים בפאתים הצפון מערביים של הכפר. כאן אנחנו כבר מתחילים להרגיש שהטנק לא במצב טוב כל כך: קצת חורק, קצת נוזל, קצת מעשן. בהמשך משה מגיע עם הטנק שלו ושולח אותנו חזרה לארץ, לבדיקות (של הטנק).

באור אחרון המג"ד עולה בקשר, נושא נאום קצר, והכפר אל-מטמורה עולה לשמים בעמוד אש ועשן. עוד צעד לניצחון.

ועוד יותר טוב ועוד יותר טוב

בסוף כל סבב לחימה עומד סבב טיפולים. עוד עבודות זחל וגירוזים וחיזוקי בוגי וסיפון ובדיקות שמן הינע וטיפול תותח וסדן. ובמקרה

שלנו גם הוספנו עלייה לתורה לבן של ידידיה שחגג בר מצווה, וקינחנו ב"שיבה של השמחות", עם ויסקי וערק וגיטרה והשם יתברך תמיד אוהב אותי ותמיד יהיה לי רק טוב. ואז טיפולים לנפש עם הקב"נית, ועוד שיחת פלוגה והביתה - הפעם עם תעודות לשרה ולילדים.
עד הפעם הבאה.

צוות 1 ביציאה מלבנון. מימין: פיליפ, דביר, אריק, ואני למטה
צילום: דרור רצאבי

בין ניר עוז לנירים. רשימות מסבב רביעי של מלחמה השבוע הראשון

מרץ 25

ביום שלישי היינו בניר עוז.

קשה להעביר למילים את התחושות. האבל, החורבן, הקיבוץ שפעם היה פורח - ובעצם הוא עדיין פורח, רק שבין הפרחים עומדים בתי שרופים, חרבים, דגלים שחורים וצהובים ותמונות של הנרצחים והחטופים.

ושקט. קול דמי אחינו ואחיותינו זועקים אלינו מן האדמה ומהקירות השרופים ומהשדות הירוקים שמסביב.

בועז זלמנוביץ', המדריך שלנו (חוקר במחלקת ההיסטוריה ובנו של אריה זלמנוביץ' מניר עוז, שנחטף ונרצח בשבי החמאס), אמר: אנשי הקיבוצים, ואנשי המושבים שמעבר לכביש, ואנשי עיירות הפיתוח שמאחוריהם, האמינו שבכוח היאחזותם באדמה הם שומרים על הגבול, ושבועודם עושים זאת, הצבא יגן עליהם. הם עמדו במשימתם. הצבא, השב"כ, המדינה - לא.

על חורבות הבית של אבא של גלעד הסתכלנו לכיוון הבית הלבן. עומר נאטרה יצא מפה להילחם וכל הצוות שלו נחטף לעזה, הצוות של אייל זפולסקי המשיך להילחם במחבלים מחוץ לקיבוץ אבל לא נכנס פנימה. שאלתי את המח"ט איך מחזירים את תחושת הביטחון לנירים וניר עוז. הוא אמר: זאת המשימה הכי גדולה שלכם.

ורגע אחד של אופטימיות - הלכנו לחמ"ל התצפיות בכיסופים, ופגשנו את הסמלת - תלמידתי האהובה אור, שלמדה אצלי לפני כמה שנים, אחות של יובל שהייתה בכיתת החינוך שלי והבת של מיה, חברה ועמיתה. המפקדת אור מילאה אותי בגאווה ואהבה. פתאום הרגשתי שוב כמו מורה.

אבל

קשה להחזיק הכול.

כוננות ערב, אני יושב על הצריח. מולי האורות של ניר עוז. קיבוץ חרב וכמעט ריק, אבל האורות דולקים.

מאחוריי - נירים. אחת מ-11 הנקודות של צפון מערב הנגב. הקיבוץ שעצר את הצבא המצרי, ואחר כך נדד צפונה מהמקום המקורי שלו ליד סופה של היום, אל הגבעה הזאת.

מאחורי שורת אשלים - הבית הלבן: הנקודה הזמנית של קיבוץ נירים, שעם השנים הפך חיים פרי ז"ל לגלריה ולגן פסלים יפהפה, שאת רוב הפסלים בו הוא יצר. החתימה שלו עדיין מתנוססת על השלטים שפזורים מסביב.

מעבר לבית הלבן - בית הכנסת העתיק מעון, עם אחת מרצפות הפסיפס היפות ביותר שנמצאו בארץ, שעומדת שם כבר יותר מאלף חמש מאות שנה.

מעלינו הזיק, והיישר מלפנינו - עיר המרצחים בני סוהילה. היינו שם בחורף הקודם, אולי עוד מעט נחזור לשם שוב.

בזמן הזה אני רוצה לעשות הכול: להמשיך לרכו את השכבה, לחנך את הכיתה, להיות אבא מעורב, וגם לתפוס את המשימות: הגנת מוצב, כוננות, כל מה שירצו מאיתנו, כל מה שבאנו לעשות כאן.

ברגע הראשון זה נראה כמעט אפשרי: אין עומס משימות, הגזרה די שקטה ברוך השם, ואפילו היציאות הביתה אמורות להיות סבירות פלוס, אבל זה לא עובד. אי אפשר להחזיק הכול.

השגרה של המוצב היא לא מסובכת: יש כוננויות ויש שמירות ויש סגירת מוצב וסגירת חדר אוכל.

אבל צריך להחזיק את הדבר הזה. לנהל את כוח האדם, לפקד על הצוות, לעזור למ"מ החדש, להכיר את הגזרה ואת האירועים בה, להיות מוכן לקפיצה לאירוע בכל רגע. וצריך להחזיק בראש, ובנפש, את המשימה: להגן על היישובים, למנוע חדירות, ולאפשר לאנשי נירים ועין השלושה לחזור הביתה, לעבד את השדות ולחיות כאן.

חייל המחופש לאדם

אני מרגיש בסיבוב הזה שאני הופך הרבה יותר מהר לחייל, ושוכח שהייתי פעם אזרח. משהו בזהות האזרחית שלי פינה מקום לזהות חיילית: מה שמעסיק אותי זה הכאן ועכשיו, בהיבט המשימה ובהיבט הת"ש, ורוב המחשבות שלי במשך היום והלילה הן צבאיות. זה טוב כי זה מקל עלי פה, אבל זה קשה כי זה מנתק אותי מהחיים. אני הוא אדם המחופש לחייל, והתחפוש והפכת להיות חלק בלתי נפרד ממני.

היה משבר בכיתה השבוע, שאין לי איך להיות מעורב בו. גם זה משהו שצריך לשחרר.

עוד מעט ירד החושך. צריך להכין את הטנק ללילה ולעשות סגירת מוצב, להכין שמירות לילה, לתכנן סיור בגזרה למחר. עוד יום בעוטף.

מהכחול לאדום

מעבר כיסופים. ניסן התשפ"ה.

"ולקאם טו גאזה, בויז", אני מברך בדרמטיות מוגזמת את אנשי הצוות שלי, שיושבים בחלק האחורי של ההאמר, מופרדים מהנוף ביריעת ברזנט עבה וחמה. לאף אחד מהם זו לא פעם ראשונה שחוצים גב"ל, ומדובר כאן בנסיעה מנהלתית שאורכת חמש דקות. בכל זאת, יש שוני בתחושה ברגע שעוברים את גדר הוברס. רק עברנו דרך שער בגדר תיל דקה, ואנחנו בארץ אויב.

לציר שאנחנו נוסעים בו יש שם במפות הקוד, אבל השם האמיתי שלו הוא ציר כיסופים. מכאן נסעו לגוש קטיף וממנו; ובשנה שלפני ההתנתקות, זאת הייתה הדרך שלי להגיע לפלוגה, למוצבים וליישובים שהמוצבים הגנו עליהם, וחזרה הביתה.

חמש דקות ואנחנו במוצב החודר.

המוצב החודר מוקף סוללות גבוהות, ובפנים אפשר להוריד וסט וקסדה, אבל לא נעליים. חם. חם מאוד. אני עושה סיור קצר במוצב, חובש קסדה ועולה לעמדה להסתכל על מה שנשאר מעבסאן אל-כביר. יורד לפינת הישיבה, נשכב על הספה ונרדם. אחר הצהריים, כשיוצאים לסיבוב עם הטנק, אני עוצר אותו על ציר כיסופים, מתחת למוצב, ומצלם כמה תמונות בשביל ההורים של יהודה התותחן, שהיה בן שלוש

כשמשפחתו גורשה מנווה דקלים (בסוף הפטרול, כשירדנו מהטנק והוא שלח את התמונות להורים, הם זיהו את המקום תוך דקה).

בלילה אני עולה לשמור בעמדה הדרומית - חלון פתוח בקוביית הבטון, מכוסה חלקית ברשת הסוואה, ומעבר לו הרס ומוות. זה מעיף אותי שנה אחורה: רפיח, איתור 5019, המכונה "בית צבי הנינג'ה". חום אימים בחוץ. אריק ואני עומדים ומתצפתים מחלון פתוח מאוד, בלי רשת הסוואה, ומבעד לו, חשוכה, מאיימת וקרובה מדי - רפיח. אז פחדנו והיינו עצבניים ומתוחים ורבנו עם כולם, אבל דווקא מהלילה ההוא, מול החלון, נשאר זיכרון טוב, כמעט מתוק, של רעות גדולה בין אדם לאדם (ובין אדם למכונה, כמובן).

"יציאה" מהרצועה אל שטח הארץ באור ראשון. צילום שלי.

עוד כמה שעות, בהמשך הלילה הזה, המחלקה של סהר יחד עם שני הגדודים הולכת לפוצץ את המנהרה הכי גדולה באזור. מקווה שאצליח לישון.

אני יודע שאתה יודע שאני יודע שאני לא יודע כלום - שבועיים קודם

ביום חמישי, שלושה ימים לפני פסח, הייתי בבית וניקייתי את המקרר. כששחר המ"מ שלי התקשר אלי, התחלתי לדמיין איך הוא מקפיץ אותי, איך אני עומד לספר לשרה ולילדים שאני לא נשאר לליל הסדר... לקח לי זמן לענות, מפחד ממה שהולך לקרות בשיחה הזאת, בסוף עניתי והוא שאל אם אני יודע איפה האמר"ל שלו (ידעתי איפה הוא, במדף התחתון בארונית שבחמ"ל, תודה שהתעניינתם). זה לא היה רגע של חוסר ודאות, זאת הייתה נקודה נוספת בציר של חוסר ודאות קיומי שמלווה אותי כבר שנה וחצי.

בשבוע שעבר, או לפני שבועיים, אלוהים יודע איזה יום היום בכלל, התחלנו נוהל קרב למבצע בפנים. לא ברור מה המשימה ולא ברור אם הצוות שלי נכנס או לא, וזו כנראה לא החלטה שלי. בלילה אני לא נרדם. לא מצליח להבין למה להכין את עצמי, את הצוות. עוד בקבוק שתן, עוד שקית חטיפים, עוד ארבעים ושמונה שעות בלי לצאת מהטנק, או להישאר לאבטח את המוצב, ומה עדיף.

אני לא יושן, עולה לפטרול, חוזר לא לישון בחדר וקם לכוננות עם שחר. בבוקר מעדכנים אותי שההחלטה היא שאני והצוות שלי לא נכנסים למבצע, אבל הלחץ ממשיך.

מעבר לאי הוודאות, אני גם לא בטוח מה אני רוצה. להיכנס שוב לעזה לא ממש בא לי, אבל גם להישאר מאחור לא כזה משמח אותי, ואני גם לא רגיל לסיטואציה הזאת. מזכיר לעצמי שבאמת לא יהיה כיף בפנים, ושללהישאר בהגנה זאת בוודאי משימה לא פחות חשובה, אבל קצת מתחושת ההחמצה נשאר, ואני מקווה שזה לא רק האגו שמדבר.

בערב הודיעו שהמבצע נדחה.

יצאנו הביתה, ניקיונות, ליל הסדר, קצת חול המועד, וחזרנו.

המבצע אולי יקרה, גם התמרון המורחב. ואולי לא. בינתיים השגרה הרגילה: פיצוצים, אבטחה של הגדר, לתחזק את המוצב.

הלכנו לבקר את אנשי נירים. לי, הרבש"צ, הוא מהאנשים הקשוחים של העוטף. מדבר בשקט וברוגע על המצב בגזרה ובקיבוץ. יש משהו ברוח של אנשי העוטף, ובמידה מסוימת אפילו יותר בולט אצל אנשי השומר הצעיר. רוח של חלוציות ושל עוצמה ישראלית. הקיבוץ מטופח, פורח, יש בנייה חדשה, רק אנשים עדיין אין בו כל כך.

האיום עדיין קיים ואנחנו כאן כדי להשמיד אותו, ובינתיים הגד"שניקים של נירים ועין השלושה כבר פורסים צינורות השקיה חדשים צמוד לגדר. כאן כדי להישאר.

“אל תיכנסו פנימה, יש שם מטענים”

מרץ-אפריל 25

פעם, בתחילת המלחמה, נראה לי שזה היה בכרם שלום, היה מג"ד שלפני כל מבצע או התקפה היה מנבא סטטיסטיקות: “יוצאים למבצע הזה מאה חיילים, אז חמישה יהרגו, לפחות עשרים פצועים. דוקטור, תכין שלוש אכזריות פינוי”. ברוך השם כל התחזיות שלו התבדו, והפצועים היחידים בכל המבצעים של הגדוד הזה היו כאלו שחבר שלהם פלט עליהם כדור, או כאלו שירו מטול בלי טווחי בטיחות. אולי זו טעות, אבל בגלל המג"ד הזה התחלתי לזלזל בתרחישי ההפחדה של כל מיני מפקדים. ביקשתי תמיד שהקמ"ן יביא את החומרים הכי טובים שיש לו, ייתן לנו הערכה לגבי תמונת מצב אויב, ואנחנו כבר נגזור את המשמעויות.

הייתה איזו תקופה בדצמבר/ינואר (4-23) שיצאנו כמה פעמים להתקפות באותו אזור, וכל פעם הקמ"ן בא עם מידע על מארב שלם שמחכה לנו שם, ובשטח לא ראינו כלום ושום דבר, ולא נתקלנו אפילו בזנב של מחבל.

אחרי כמה שבועות, הגיע אלינו למוצב קמ"ן שעשה רושם יותר רציני והביא איתו מלא חומרים מהאוגדה, אז שאלתי אותו מה הסיפור של המארב הזה, והאם יש שם מחבלים או שהכול סיפורים. הוא הסתכל עלי ברצינות ואמר: יש שם מחבלים בוודאות, הם פשוט נמצאים במנהרות מתחתית, וברגע שתאבד ערנות לשנייה, הם יצאו ויירו בך

אר-פי-ג'. אז התחלתי לפחד (כמובן, רצה הגורל ורצה השם יתברך, ובאותו לילה פגשנו כמה מחבלים והעלינו אותם בסערה השמימה).

גם לפני המבצע הקודם, המג"ד הגיע עם תחזיות: ”במבצע הזה יהיו לפחות שלושים פצועים. השטח שורך במחבלים, ומי שלא ישים לב ייפגע”, וכן הלאה וכן הלאה.

במבצע הזה אני לא נכנס פנימה. יושב במכלול הגדודי שממוקם בשדות, כמה מאות מטרים מהגדר. הבאתי ספר ופק"ל קפה, אבל נראה שאנחנו הולכים להשתמש בפק"ל הרבה יותר מאשר בספר. בינתיים אני מתיישב ליד שיר הקמב"צית. מחכים.

הממלכה של שיר הקמב"צית

ראם מפקד המכלול, שיר הקמב"צית ושתי הסמב"ציות שלה, יושבים מסביב לפלזמה של המכלול. אפשר לראות את סימוני הכוחות מרוכזים ליד המעבר, אבל הקשר מקרטע ושומעים יותר רעש מאשר דיבורים. סידור כל ענייני הקשר הולך להיות העבודה של קטיה הקשר"גית, שכרגע בכלל לא נמצאת.

חמש דקות לפני שין.

רעות השלישה יורדת מהג'יפ ליד האוהל של המכלול. היא עצבנית מאוד. שלושה נמ"רים נכנסו בשער בלי להעביר שבצ"ק כמו שצריך. בכל אחד מהם יש בערך עשרה לוחמים שאף אחד לא יודע מי הם. העיניים שלה דומעות, מכעס ומלחץ.

חמש דקות אחרי שין.

הטנקים הראשונים חוצים את המעבר, פונים שמאלה וימינה ועוברים את הציר הראשון. הירי שלהם נשמע חזק מאוד באוהל של המכלול, שנמצא יותר מקילומטר משם. הדי-ניינים נכנסים אחריהם, ואז האכזריות והנמרים. את כל זה שיר רואה על המסך של המכלול, אייקונים כחולים מרצדים וזזים מעל המפה. בקשר עדיין שומעים בעיקר רעש, וברגע הזה נופל ארגז בכניסה לאוהל, ואחריו, מתנשפת ורושפת, נכנסת פנימה קטיה הקשר"גית.

"המשואות לא עובדות! הם לא חיברו את האכזריות נכון! חבורה של אפסים!" היא קצת מסתבכת בלבוש את הווסט שלה, אז קובי המפ"ם עוזר לה. מקדימה, בין הפאוצ'ים של המחסניות, יש לה סכין קומנדו באורך של היד שלה בערך. "אני נכנסת פנימה!" היא נובחת על רעות השלישה, שבתגובה סוגרת בטריקה את הלפטופ שלה, ויוצאת בעצבים מהאוהל. קטיה עולה על הג'יפ ונוסעת לגב"ל, ושם (היא סיפרה לנו אחר כך) היא קופצת על אכזרית ונכנסה פנימה לעשות סדר בקשר של כל הגדוד. רעות חוזרת אחרי שעתיים של שיטוט עצבני בשדות, נהיה רגוע יותר. ראם מציע קפה לכולם, הטנקים בפנים סיימו את ההתקפה ונכנסים לעמדות, הדי-ניין עלה על מטען, המוהנדסים מתחילים לקדוח ולחפש את המנהרות, יומיים אחר כך כבר מפוצצים את התוואי. ואז מוצאים עוד תוואי.

אותו אנחנו נפוצץ בשבוע הבא. זה לא נגמר, הסיפור הזה.

עבודות זחלים. בלי זה הטנק יתקע. צילום: אסף ציזלינג

יש מחבלים במנהרות

מי שסיפרה לי על המטענים זו סמלת תצפיות בגזרה, שהייתה תלמידה שלי לפני כמה שנים (וכבר כתבתי עליה). היא ראתה מהעמדה שלה את המחבלים מניחים מטענים, וביום הראשון שלנו בגזרה היא אומרת לי: ”אל תיכנסו פנימה, יש שם מלא מטענים”. אומרים לנו שיש מחבלים בגזרה הזאת, אבל חוץ מכמה שהתקרבנו לגדר וחוסלו, עדיין לא פגשנו בהם.

כמה שבועות לתוך התעסוקה, וכמעט שבועיים אחרי שפוצצו את המנהרה, פלוגה מקבילה נכנסת לחפש עוד תוואי, ותוך כמה שעות העולם מתפוצץ סביבם: אר-פי-ג'י נורים עליהם מכל עבר, ומחבלים יוצאים מתוך הפירים ומנסים לתקוף אותם.

בדיוק ברגע הזה אני עם הצוות שלי נכנסים לשווארמה בשדרות.

זה היה אחרי צהריים רגוע כזה, ואני שאלתי את משה המ"פ אם אפשר לקחת את הצוות לשתות קפה. הוא אמר שכן, ונסענו לאנדרטת חץ שחור עם הפק"ל שלנו. כשמיצינו את הקפה, אמרתי להם שבתחילת המלחמה אכלתי שווארמה מצוינת בשדרות (היחידה שהייתה פתוחה אז), ויש לנו קצת זמן, אז בואו ניסע. נסענו לשדרות, מצאנו חנייה, הזמנו ושילמנו. כבר התחילו להכין לנו את הלאפה הראשונה, כשהמ"פ מתקשר אלי: "אלקנה, איפה אתם? תגיעו לפה מהר. פלוגה *** נתקלה, צריכים אותך עם הטנק".

"המפקד, זה ייקח לנו חצי שעה..."

"חצי שעה?! קדימה, תגיעו הכי מהר שלכם, מחכה לכם במוצב, ביי".

אז הגה אנחנו, לאפות עסיסיות ביד (ביקשתי מהאנשים ששם שיעזבו הכול ויכיניו רק את הלאפות שלנו. הם קלטו את הלחץ שלי ותוך שתי דקות היינו בחוץ), רצים לאוטו, נוסעים את כביש 232 על מאה עשרים קמ"ש, ובדרך המ"פ מתקשר: "בלי לחץ, אלקנה, כן? תגיעו ותתארגנו יהיה בסדר".

"אבל אמרת... טוב לא חשוב, מגיעים".

מגיעים למוצב. אני מחליף לסרב, רצים לטנק וחצי שעה אחר כך אנחנו כבר עם שני טנקים בגב"ל, מחכים להוראות. ההוראה היא: חכו בטנקים, עוד מעט נצטרך אתכם. בערך בחצות מתחיל הגשם, הוא ממשיך לרדת עד שלוש בערך, ובבוקר כולנו רטובים.

בשלוש מגיע תורי לישון. אני מנסה להתנער מהריבויות, נכנס למסדרון האחורי של הטנק, ומתקפל שם. יש לי שעה וחצי לישון, אבל אחרי דקה הטלפון שלי מצלצל: "היי אלקנה? מדברת יעל מסיירת מטכ"ל".

"היי יעל".

"אנחנו בדרך אליכם, מקימים עמדה".

רק אלוהים יודע מה סירת מטכ"ל עושים פה עכשיו, ואין לי כוח אפילו לשאול. "סגור, יעל. תחברו כשתגיעו. אתם תזהו אותנו בקלות - שני טנקים ליד התל". אני חוזר לישון, ונזכר שפעם עשינו מבצע משותף עם יחידה אחרת, גם היא מובחרת וסודית, בתוך הרצועה. היה מעניין ומוזר וגם קצת מצחיק (ולא נראה לי שאני יכול לכתוב על זה יותר ממה שכבר כתבתי).

בינתיים פלוגה *** מסתדרת לא רע, ואנחנו נכנסים פנימה רק יום אחרי, יורים לכל הכיוונים, ומחכים שעוד מחבלים יצאו מהמארב.

בשבועיים הבאים אנחנו נכנסים-יוצאים, נכנסים-יוצאים, עד שמפוצצים עוד חלק של התוואי, ואנחנו ממשיכים למשימה הבאה.

הכניסה האחרונה של המבצע הזה היתה במוצאי שבת. התכנית היתה להיכנס ביום ראשון מוקדם בבוקר, אבל כמו שקורה לתכניות לפעמים, היא השתנתה. הפקודה הגיעה במוצאי שבת בתשע: תהיו מוכנים להיכנס עוד שעה. שעה וחצי אחר כך, כל המפקדים עומדים בח' גדולה מול השער, והמג"ד נותן דגשים אחרונים שמסתיימים במשפט: "נכנסים עוד שתי דקות, הס"פ מוביל, קדימה לכלים". אבל אז, הקצין ס"פ (סילוק פצצות), מחייך ומרים את היד. "יש בעיה", הוא אומר. "חסר לי חלק מהציוד". מסתבר שהקפיצו אותו מהבית והציוד שלו בבסיס, ובמילה "ציוד" הוא מתכוון לנשק, ווסט, וקסדה. כולם צוחקים, אבל אין זמן לבזוז. קצין שלא נכנס הלילה מעביר לס"פ את הנשק, הווסט והקסדה שלו. אפשר להתחיל.

כשהבוקר מאיר, מתחילות ההכנות לפיצוץ של תוואי המנהרה. קצין הס"פ נכנס לאחד הטנקים עם הכבל, לוחץ על הכפתור והמנהרה מתמוטטת. אנחנו חוזרים למוצב להתקלח, לישון ולהתכונן לדבר הבא. תום, קצין הס"פ החייכן והשקט, נהרג שבועיים אחר כך בפיצוץ מטען בחזן יונס.

קפה ברגע של מנוחה בעוטף. צילום: אסף ציזלינג

מבצע לוגיסטי

מאחורי המשאית, שלוש מאות מיטות צרפתיות מונחות בערמה
באמצע המושב

ממוצב מארס עד ציר פילדלפי, סוף מאי 25

חובבנים מדברים על טקטיקה, אבל מקצוענים עוסקים בלוגיסטיקה
גנרל רוברט בארו

הרגשתי קצת פחות מקצוען כשמיכאל הנהג האמר אמר לי שהוא לא יודע לאן נוסעים, וגם לא אחרי מי אנחנו בסדר תנועה. ירדתי מההאמר, וידאתי ששלושת החיילים שלי והמשגיח כשרות יושבים בנחת מאחורה, ורצתי להאמר שמאחורינו. היה שם מפקד של המרגמות, והוא אמר לי שהסמפ"מ אמר לו לנסוע אחרי המשאית הלבנה, ושנאנחנו ניסע אחריו. השיירה כבר יצאה, ואני רצתי חזרה להאמר, ואמרתי למיכאל: "סע אחריו. נראה לי הוא יודע מה עושים". בתדריך, הסמפ"מ אמר שנוסעים לכרם שלום, אבל עוצרים קודם בשטחי כינוס, ולשם לא ידעתי איך מגיעים, אז קיוויתי שהסיפור עם המשאית באמת נכון.

כל האירוע הזה עם המשאית תפס אותי ברגע מאוד מוזר, שבו הגדוד עבר לרפיח ואני הייתי אמור לצאת הביתה. במקום לצאת הביתה, נשארתי עם הפלוגה כדי לעזור בכמה סגירות, וצירפו אותי לכוח גדודי שהיה אמור לנסוע להקים מוצב על ציר פילדלפי. מתי מקימים? מחר.

בצהריים נסענו לסיור שטח קצר באזור של המוצב. נוסעים על פילדלפי, ברכב לבן. עוברים את מעבר רפיח ההרוס, מימינו מה שהיו פעם השכונות המערביות של רפיח, והיום זה בעיקר דיונות. הגענו לנקודה שבה יקום המוצב - משטח חולי ריק מוקף בסוללות - וחזרה לארץ.

יש לי זמן עד מחר, אז אני מתקשר לאבא ומזמין את עצמי לבקר אותו בצאלים. נוסע מהר כדי להספיק משהו, אבל כשהגעתי לצומת אורים, עשר דקות מצאלים, מתקשרים אלי מהפלוגה להחזיר אותי למוצב מארס: "תגיע מהר, רוצים לצאת לפילדלפי", "מתי לצאת?", "עכשיו. מחכים רק לך".

מתקשר לאבא לחזל"ש וחוזר לגדוד. מובן שלא ממש מחכים רק לי, ועוברת עוד שעה בערך עד היציאה, אבל בסוף אני אוסף שלושה חיילים, משגיח כשרות (למה, בעצם?), עולה להאמר של מיכאל, ואז מבין שאני לא יודע איך נוסעים.

נוסעים בפול גז דרומה. אחרי המשאית הלבנה.

אין לי מושג איפה נמצאת שאר השיירה, אבל קצת אחרי הפנייה לסופה וחולית, המשאית פונה שמאלה - הפוך מהכיוון לכרם שלום, ואז פונה שוב שמאלה, לתוך מושב שדה אברהם.

פה חשדתי.

אמרתי למיכאל שאין לי מושג למה אנחנו נכנסים לשם, ושלא שמעתי דבר כזה בתדריך, ושלא נראה לי שהמשאית הזאת היא של הגדוד בכלל, ואני חושב שהמש"ק מרגמות לא יודע מהחיים שלו, אבל בוא ניסע אחריו ונראה.

המשאית, ואנחנו אחריה, נכנסה לתוך המושב, פנתה ימינה ושמאלה בין הרחובות, ונכנסה לתוך חצר של משק, מאחורי בית גדול. בשלב הזה היה לי ברור שאנחנו נוסעים כבר לפחות רבע שעה אחרי משאית אזרחית שלא קשורה לכלום. אמרתי למיכאל לעצור, קפצתי מההאמר ועקפתי את המשאית ברגל.

באור הפנסים שלה ראיתי את הערמה: משהו כמו שלוש מאות מיטות צרפתיות בערמות ענקיות, ומאחוריהן כמה מאות מזרנים. הנהג ירד ממנה - הכרתי אותו, הוא חייל בגדוד - ואמר לי: "יאללה, בוא נתחיל להעמיס".

אולי אנחנו כן מקצוענים.

ההעמסה של המיטות היא אותו סוג של כאוס שליווה את הנסיעה עד עכשיו: אנחנו אמורים להעמיס מאה ושבעים מיטות ומספר זהה של מזרנים, אבל כולם עסוקים בסחיבה ושוכחים לספור. יש איזה בחור מהמרגמות שעומד ליד המשאית ומנסה לספור. זה נשמע בערך ככה: 15, 19, 29, 23, 13, 40... יש שלושים מיטות! אין מצב אחי... עולים, סופרים שוב, מתבלבלים שוב, סופרים שוב.

בסוף העלינו איזה מאתיים חמישים מיטות ומזרנים, ונסענו למעבר הגבול ליד כרם שלום, מקום שאני קצת שונא מהחורף שעבר.

קסדות על הראשים, נכנסים פנימה, יש מים לקפה.

במעבר, תדריך קצר של הפת"ח, קסדות על הראשים, ונכנסים לציר פילדלפי (לפני פחות משנה, כשרק נכנסנו לרפיח, ציר פילדלפי עדיין היה שם מאיים למקום מאיים. הלילה נוסעים כאן עם שלוש משאיות, מתדלקת, האמרים, הכול באורות מלאים, על כביש סלול, כמו אוטוסטרדה).

כשמגיעים לנקודה שבה אמור לקום המוצב, הדבר הראשון שהסמפ"ם עושה זה להדליק גנרטור, לחבר אליו קומקום ולפתוח פינת קפה. אחרי שתי כוסות הולכים לפרוק משאית ענק מלאה ציוד, ואחר כך עוד שתיים. המרגמות, הפלס"ם, הסיור והחבר'ה שלי עובדים על חצי ב', סוחבים את הציוד הכבד, והחבר'ה של החרמ"ש מאבטחים אותנו, עם וסטים וקסדות. בשלוש לפנות בוקר מודיעים שנגמר. מה שלא עשינו עד עכשיו - נמשיך מחר. אולי צריך לברך "ברוך מציב גבול אלמנה" על המוצב החדש הזה, חמישה קילומטרים לתוך ציר פילדלפי. אוספים את הציוד, עולים על ההאמר ונוסעים חזרה לגדוד.

לחדר שקיבלנו ללילה במוצב מארס נכנסים דרך החלון, אבל זה כבר לסיפור אחר. תחנה הבאה - רפיח.

טנקים של פלוגה כ' ברפיח. מאי 2024

לרדת ממדים - עד הפעם הבאה

טנקים טנקים,

אל תהיו עצובים, אתם

למדתם מהניסיון שאנחנו חוזרים.

רק אנחנו שוכחים כל פעם שהפרדה היא זמנית בלבד

(מתוך "מכתבים לטנקים", שאול קנז)

בסוף כל סבב, אחרי מלאנתה ימים, ומלאנתלפים ימים מתחילת המלחמה, מגיע הרגע לרדת ממדים - לשים לב: לא להוריד מדים, לרדת ממדים.

וזה קשה לי, משום מה.

בסבב הזה, רביעי במספר, התחלתי להרגיש יותר טבעי במדים מאשר על אזורי. הפכתי לחייל המחופש לאדם, ונהיה קשה לוותר על הכותונת.

הספקנו הרבה הפעם. היינו בהגנה ובהתקפה, חיפשנו מנהרות ומצאנו מחבלים, הסתובבנו גם בציר כיסופים וגם בציר פילדלפי, וכרגיל ישבנו ושתינו הרבה קפה ועישנו הרבה סיגריות, וצחקנו וקיללנו ואכלנו טוסטים בטרקלין וקבנוסים בצריח. גם הפעם.

ונכנסנו "פנימה" (כלומר יצאנו אל מעבר לגבול), ויצאנו "החוצה" (כלומר נכנסנו חזרה אל תוך ישראל), וליוונו באגרים ודי-ניינים ושאר יצורי הפרא, ופרסנו זחל ועוד אחד.

ועכשיו צריך ללכת הביתה לנוח, ולסיים שנה ומחזור עם השכבה, וקצת קשה לרדת ממדים. כנראה זו לא התחושה הכי בריאה, אבל זה מה יש.

אז האם להגיד את מה שסבא שלי כתב, כששוחרר מהצבא הסדיר לפני כמעט שבעים שנה:

ארזתי את צרור חפצי הצבאיים בקיטבג הגדול, והוא עומד מוכן לחזור לצור מחצבתו, היינו לבן גוריון. 'קח את התחתונים שנתת לי לפני שנתיים וחצי', אומר לו ביום ג, 'שוב אין לך אצלי שום דבר'. אחזיר לו גם את הנעליים הקרועות והמטולאות כדי שלא יבוא אלי בטענות.

או להתנחם בעובדה שלא יעבור זמן רב, עד שיקראו לנו שוב.

אריק ואני במגנן של סיירת הצנחנים בחאן יונס. צילום: אפי פיל

הקדוש ברוך הוא הביא עלינו את המלחמה, הקדוש ברוך הוא יחנך לנו את הילדים

מכתב לתלמידים שלי, ואולי גם לתלמידים של אחרים
(חלק מהדברים שאמרתי באירוע פרדה מהתלמידים וההורים)

יוני 25

אנחנו מסיימים היום את כיתה ט', ומסיימים תהליך של כמעט שלוש שנים, שהתחיל בספטמבר 22, ביום הראשון של כיתה ז'. יש המון דברים שאפשר לומר, אבל אני מתייחס רגע לנתון הבא: מתוך פחות משלוש שנים שלנו ביחד, כמחנך וכרכז שכבה, הייתי 336, שלוש מאות שלושים ושישה יום, במילואים. מתוך שלוש מאות שלושים ושישה הימים האלו, אף לא יום אחד היה ביולי-אוגוסט, מה שאומר שכולם באו על חשבונכם. על חשבון הזמן שלנו ביחד, על חשבון הזמן שהיה אמור להיות מחנך בכיתה (מובן שחלקם היו בחופשת חנוכה, וחופשת סוכות וחופשת פסח ושני ימי העצמאות, אבל הרעיון ברור).

להיות בלי מחנך, גם כשיש מחליפות מדהימות, זה לא קל. זה מבלבל, זה קצת מלחיץ. לפעמים הרגשתם שאתם לבד ואין מי שיקשיב לכם, ואני מבקש מחילה על כך. אבל אני רוצה להתייחס לסיטואציה קשה לא פחות: הזמנים שבהם חזרתי מהצבא.

בואו נשים את זה כאן על השולחן: אני יצאתי למלחמה וחזרתי בן אדם אחר. לא מי שהיה המחנך של כיתה ז', אלא דמות אחרת, קשה לעיכול לפעמים, קשה להבנה וזקוקה להכלה. כולכם הרגשתם בשינוי הזה, שלא בהכרח היה שינוי לטובה. חלקכם דיברתם עליו ביניכם, חלקכם

שיתפתם את ההורים במצב שנוצר בכיתה. כמה מכם היו מספיק רגישים ואמיצים כדי לגשת אלי ולשקף לי איך אתם חווים אותי.

אחת מכם אמרה לי, בפשטות ובישירות שאני אסיר תודה עליה: "אתה השתנית. בפעם הראשונה (אחרי סבב ב') היית סתם עצבני, ועכשיו (זה היה אחרי סבב ב'), אני בכלל לא יודעת מה לעשות איתך. אתה פשוט מוזר".

זה היה לי קשה לשמוע, קשה וחשוב.

אתם אולי זוכרים איך חזרתי מסבב ב', אחרי חודש ברפיה, ושבוע לפני סוף שנה. הגעתי ממה שהיה כנראה החודש הכי קשה שחוויתי בחיים, שלא התחלתי אפילו לספר לכם מה עבר עלי במהלכו. על הפחד, המתח המבצעי והמתח בתוך הפלוגה ובינינו לכוחות האחרים. על הסירחון, על המוות שרדף אותנו, על התסכול.

חזרתי לשבוע, באמת במצב רוח מוזר. מין הי לא מוסבר, עם התפרצויות של כעס, ואתם סבלתם, ולא באשמתכם.

אתם זוכרים שזה קרה שוב, בסוף הסבב השלישי, כשחזרתי מלבנון. זה לא היה לכם קל. שוב סבלתם, שוב כמעט נמאס לכם ממני, כנראה.

אז אני רוצה להגיד לכם: זה ישמע קצת מוזר, אבל אם הייתי צריך לבחור עם מי לעבור את השנתיים המטורפות ביותר בחיים שלי, הייתי בוחר שוב לעבור אותן עם הכיתה הזאת.

אני אגיד אפילו יותר מזה: הרבה פעמים אנשים שואלים אותי, אם אני אוהב ללמד בחטיבה. אני אומר שכן, אני אוהב, ואז שואלים אותי למה, ואני מסביר שבחטיבה אני נמצא אתכם בחלק מהרגעים הכי משמעותיים של החיים: המעבר בין כיתה ז' לכיתה ט', על כל מה

שקורה בו: גיל ההתבגרות, בר מצוות, עניינים, בלגנים. אני בתוך זה איתכם - ואני אוהב את זה, זה מרגש וכיף.

ואני לא בדיוק יודע איפה זה פוגש אתכם, אבל אתם, אתם הייתם איתי באחת התקופות הכי משמעותיות בחיים שלי, ותודה על זה.

יש לי חבר שהוא מחנך דגול וגם איש מילואים. דיברתי איתו בשבוע שעבר והוא אמר לי: "תקשיב אחי, אתה חייב להניח לכל ה, לא משנה, הייסורי נפש האלו שלך". הוא אמר לי ככה: "הקדוש ברוך הוא הביא עלינו את המלחמה, שהקדוש ברוך הוא יחנך לנו את הילדים". אמרתי: וואלה, הלוואי שהקדוש ברוך הוא יחנך את הילדים של כולנו.

צילום: רום אליעז

תדעו שלחלקכם אולי רק בעוד עשר שנים ייפול האסימון של מה שעבר עליכם, עלינו, כאן: תזכרו אז, שהיה לכם מחנך, סבבה, מחנך רגיל כזה. ואז יום אחד הוא נעלם, וחזר אחרי חצי שנה - גנוב. התחיל לצעוק,

להשתולל, איבד את הסבלנות... לא יודע. זה לא פשוט. לא פשוט בכלל, אבל אתם עברתם את זה, באמת כמו גדולים. הכי גדולים שיש. ואני מודה לכם על כך.

"אבא, כאן אלקנה, דרך לקודקוד..."

מאז שאני זוכר את עצמי, אבא שלי עושה מילואים. נולדתי שנה אחרי מלחמת לבנון הראשונה, שבה הוא שירת מספר חודשים (את זה אני לא זוכר), ואני זוכר בבירור את התקופה שהוא היה יוצא, לחודש או קצת יותר; את יום החטיבה בפארק הלאומי ברמת גן, עם מפגן הצניחה המרשים; את הביקור שלנו אצלו במוצב בגבול הלבנון; ואת החודש הקשה שהוא עשה בנצרים בתקופת הסכם אוסלו, שבו הפלוגה שלו גם ספגה הרוגים ופצועים.

אחרי שנים רבות של שירות כלוחם, הציעו לאבא לעבור לשרת במפקדת החטיבה, כסמב"ץ, והוא ממשיך לשרת שם עד היום.

כמה חודשים לפני המלחמה, הייתה לנו שיחה על המילואים. אני הייתי רגע לפני חתימה על טופס התנדבות, אבל די מתוסכל וקצת מיואש מעולם המילואים ומהצורה שהצבא התייחס אליו. אמרתי אז לאבא, שאני חושב לעזוב אחרי תקופת ההתנדבות הראשונה (חתמתי לשנה), וצחקנו על זה שאני הולך להשתחרר מהמילואים הרבה לפניו.

ואז הגיעה המלחמה.

אני קפצתי לצפון ואבא לחטיבה שלו, שישבה בהתחלה בנחשונים. נפגשנו כמה פעמים כשהוא בא עם אמא לבקר אותנו בכברי, וגם הבאתי את החפ"ק של הרמן לקפה ועוגיות אצל ההורים בבית במעלות. עברנו לדרום בערך באותו זמן, אבא למשמר הנגב ואני לסופה, פעם אחת הוא בא לבקר אותי במוצב, וישבנו על קפה שחור במשטח עם יבגני.

כשנכנסנו לחאן יונס, היינו תחת האוגדה 98, וגם החטיבה של אבא עברה לפעול תחת האוגדה הזאת: הם בציר הלוגיסטי, ואנחנו בלב העיר עם הצנחנים הסדירים. לפני הכניסה אמרתי לאבא שאולי לא כדאי לו לחפש אותי במשואה, או להקשיב לי בקשר, אבל הוא חיפש אותי בכל זאת (ומצא). כנראה יש דברים חזקים יותר מיצר הגוננות שלי.

לפני ראש השנה הגענו שוב לצפון. החטיבה של אבא כבר הייתה חודשיים בתעסוקה בגזרה המערבית של הגליל והגבול, ובסוכות הצטרפנו אליהם. בליל החג עוד הספקתי לנסוע להורים לארוחת חג בסוכה ולחזור לשטח הכינוס, ולמחרת נכנסתי ללבנון, עם גדוד 466 של החטיבה.

עוד כוס קפה. אחת מאלפים שהוכנו ונשתו על ידינו במלחמה

שבוע אחר כך, אני נופל לתוך בור עמוק עם הטנק, אירוע לא נעים שכבר כתבתי עליו. בשניות הראשונות אחרי הנפילה, אני מבין שאנחנו

בסדר, ועולה לדיווח בקשר, הקול שלי עדיין רועד קצת: "קודקוד כאן 4. נפלתי כאן לא טוב, ויש לי פצוע. אני צריך חילוץ". אני די רגוע, אבל מבין שהדיווח שלי מלחיץ. רגע אחר כך אני שואל את עצמי: רגע, מה אם אבא במשמרת, והוא שומע את הדיווח עכשיו ברשת של 466? אחרי כמה שעות, כשחוזרים לארץ, אני מתקשר אליו. הוא לא היה במשמרת.

כשאני כותב את המילים האלו, אבא בסבב נוסף. חפפנו קצת כשהייתי בעוטף, אבל לא הצלחתי לבקר אותו בצאלים. אחרי שכבר חזרתי הביתה, אחיין שלי קיבל שיבוץ של מפקד טנק בצפון הרצועה. עכשיו זה השילוט שלו שאבא מחפש במשואה. נראה לי שיהיו עוד הזדמנויות להיפגש.

יום, קרב

אנטומיה של לחימה

העמודים הקרובים הם תיאור של לחימה בשלוש הזדמנויות שונות ברצועת עזה. הם עוסקים בפרטים הקטנים שמרכיבים התקפה, הגנה, או שהיה, ואולי הם גם ישפכו אור על עמודים אחרים בספר

24 שעות בדאון טאון חאן יונס. ינואר-פברואר 24

ההתקפה של מחר מתחילה הלילה, כשהרמן ואני מדשדשים בחול הטובעני מהאיתור שלנו לבית המגד. הרמן לימד אותי ללכת בחושך בלי פנס בכלל, וזה אחד הכישורים האהובים עלי. אנחנו חוצים את המגנן, וזה תירוץ טוב לספר עליו רגע.

המגנן הוא קבוצה של בתים חצי או רבע הרוסים, וביניהם חצר פנימית שבה חונים הטנקים, האכזריות וכלים אחרים. החצר הזאת שוטחה על ידי הדי ניינים אחרי שהמגנן נכבש, היום אחר הצהריים.

הבתים החצי או רבע הרוסים נקראים "איתורים", ובתוכם ישנים הלוחמים של פלוגות הגדס"ר השונות. פלוגה או שתיים בכל איתור, ובמדוגם שבהם נמצא גם חפ"ק המג"ד המצומצם והמורחב. זהו, כמובן, בית המג"ד.

בשביל להיכנס למגנן שבו ישנו אתמול ונישן גם הלילה, הטנקים צריכים לעשות תמרון כזה: פניה ימינה של תשעים מעלות, בעליה ובין בתים גבוהים וצפופים, ומיד אחריה, פניה שמאלה של כמעט תשעים

מעלות, גם היא ברוחב של הטנק בערך. שתי הפניות מכוסות בחול עמוק, טובעני וכמעט דביק, שאנחנו קוראים לו "פודרה". הפניות האלו מאתגרות מאוד את הנהגים והמפקדים, ולאחד הטנקים היום לקח יותר מחצי שעה לעשות את ארבעים המטרים האלו, אבל אריק, הנהג של טנק המ"פ, נכנס למגנן במכה אחת - לוחץ על הגז תוך כדי ההיגוי, עוצר שניה לפני שהטנק נחנק, נוסע ישר כמה מטרים, ואז שוב פול גז לקראת הפניה הבאה, ואנחנו בפנים.

חזרה לבית המג"ד. בעשר בלילה מנהלים שם את הקפ"ק (קבוצת פקודות - תדריך ודיון) לקראת ההתקפה של מחר.

המשימה של החטיבה, חטיבת הצנחנים הסדירה, היא לכבוש תא שטח שכולל כמה רחובות ומוביל ממרכז העיר חאן יונס לכיוון המתחם ההומניטרי שסביב בית החולים נאצר, כהכנה לפריצה לבית החולים שמתוכננת לשבוע הבא. זאת המשימה של החטיבה, כלומר המטרה של הגדוד. המשימה של הגדוד מחר בבוקר היא לפתוח ציר שמקביל לרחוב הראשי מצפון, והוא בעצם סימטה צרה וישרה, באורך של מאתיים וחמישים מטרים בערך, שמחברת בין שני רחובות גדולים יותר, והיא מתחילה קצת ממערב למגנן שלנו - כלומר בשלב הראשון נצטרך לפרוץ את הדרך לסימטה, ובהמשך נכבוש את הסימטה עצמה.

הקמ"ץ (קצין המודיעין) מראה לנו צילומי אוויר של הסימטה מהימים האחרונים, ומפקדי הפלוגות דנים בטכניקה המדויקת של הכניסה אליה. הדיון נמשך חצי שעה בערך. מחלקים גזרות ולבסוף קצין האג"ם מצייר את החיצים הכחולים על המסך.

התכנית היא כזו:

הצנחנים יכבשו את הבתים שמיד ממערב למגנן, ויתפסו עמדות שולטות על הציר צפון - דרום שאחריהם. הדי ניין יחצה ראשון את

הציר, כף שקועה באדמה כדי לגלות מטענים, ואז שני טנקים ירדו לתוך הציר ויצרו מעבר לצנחנים.

הטנק שלנו יתפוס "זיג" לתוך הסימטה ויתן חיפוי לדי ניין שיכנס פנימה. הדי ניין יסע עשרים מטרים לתוך הסימטה, ובחיפוי של הטנק יבנה עמדה - סוללת עפר ואבנים שתאפשר לטנק לעמוד בצורה מוגנת יחסית בתוך הסימטה.

כשהדי ניין חוזר אחורה, הצנחנים חוצים וכובשים את שני הבתים בשני צדי הכניסה לסימטה. הבית הראשון מצד ימין חשוד במטעון, אז אנחנו יורים עליו לפני שהם נכנסים, וכמובן הוא מתלקח.

השלב הבא הוא התקדמות במקביל, או כמעט במקביל, בערך ככה:

פלוגה 3 תנוע בין הבתים שמצפון לסמטה. הם יעברו דרך הקירות, לאט לאט מבית לבית, בלי להיכנס לסימטה עצמה. פלוגה 2 תעשה את אותו הדבר בבתי שמדרום. הטנקים יסעו במרכז, פעם לפני הצנחנים, ופעם אחריהם. בכל פעם שהצנחנים יכבשו בית, הם יתלו דגל אדום בחלון המערבי ביותר. כך נדע איפה נגמר השטח שהם כבשו, ואיפה זה מבחינתנו רק אויב.

בהמשך, פלוגות 5 ו-6 יעברו דרך פלוגות 2 ו-3, ואז יחליפו אותם ויובילו את הגדוד. לפי התכנית, בערב נהיה בצד השני של הסימטה, ואז נסתובב ונחזור חזרה למגנן.

*

סוף הקפ"ק. סיבוב אחרון של קפה, לילה טוב, והמ"פים חוזרים בדשדוש לאיתורים שלהם. גם הרמן ואני מדשדשים חזרה לאיתור, מטפסים במדרגות, מורידים וסט וקסדה והולכים לישון. השכמה בחמש.

בבוקר חוזרים אל המגד לקפ"ק 2 וסגירות אחרונות. יורדים לטנק, מתארגנים ליציאה, ומחכים לפקודה. כשהיא מגיעה אנחנו מתגלגלים לאט לכיוון היציאה מהמגן.

מתחילים.

די מדהים שהתכנית שעבדו עליה אתמול בלילה באמת עובדת: תוך חצי שעה אנחנו מגיעים לכביש, ומחפים לדי ניין שבונה לנו והסוללה בתוך הסימטה. ב"ש+2", כלומר שעתיים מתחילת ההתקפה, אנחנו כבר יורים אל העומק ומחכים שהצנחנים מהצדדים שלנו יתקדמו.

ככל שאנחנו נוסעים יותר פנימה, אנחנו פחות מוגנים. בגלל שאנחנו צריכים להיות בקצב של החיר, אנחנו סטטיים בחלק גדול מהזמן, וזה הדבר הכי גרוע שאנחנו יכולים לעשות בסיטואציה הזאת.

להרמן יש פתרון לבעיה: כשנראה שאנחנו עומדים הרבה זמן במקום, הוא פוקד על אריק: "תתחיל לזוז", ואריק מזיז את הטנק קדימה ואחורה, עשרה מטרים קדימה, עשרה מטרים אחורה. למחבל שיבוא להניח עלינו מטען, יהיה קשה. גם למחבל שמנסה לירות עלינו RPG.

והנה אחד מנסה.

לא ראינו אותו, ולא קלטנו שירו עלינו: ה RPG נורה לעברנו בדיוק כשהתחלנו לנסוע אחורה, וכך פספס אותנו בכמה מטרים ופגע בבניין. שני פצועים לפלוגה 2.

אנחנו מבינים מה קורה רק כששומעים בקשר "מחבל בסמטה, מחבל בסמטה!". המחבלים (יש שניים) נמצאים משמאלנו, אבל אנחנו לא יכולים לירות לשם, אז אפי יורה פגז בזווית של ארבעים וחמש מעלות, לבניין שנמצא קצת מלפנינו ומשמאל. הצנחנים הורגים את המחבלים, וממשיכים.

ככה זה ממשיך. עוד שעה ועוד שעה והחושך יורד. בשעה עשר וחצי בלילה, הסימטה פתוחה לכל אורכה, ולמחרת מקיפים את המתחם ההומניטרי מצפון ומתחילים לכתר אותו.

2 הרוגים לרעים. לפחות

4 פצועים לנו - שניים מה RPG, ושניים מרסיסי פגז שירינו על הבניין.

גדוד של הצנחנים שהולך לישון אחרי עוד יום מוצלח, וארבעה אנשים עייפים מאוד, מלוכלכים ומסריחים מאוד, שיוצאים בשקט מהטנק, ומדשדשים לעוד לילה קצר, בלי להבין עד הסוף את היום שעבר עליהם. זה עוד יקרה.

שעת שהייה, הפרימטר. אפריל - מאי 2025

כשיש זמן לתכנן, אז מתכננים. יושבים עם קציני המודיעין, מפעילי הדינמיים והבאגרים, קציני השיתוף והסיוע הארטילריים, ומתכננים איך נפעל בימים הקרובים בשטח שממזרח לקיבוצי נירים וניר עוז. קיבלנו מודיעין על תוואי מנהרות, שחלק ממנו מגיע קרוב מאוד לגדר, ובו צריך "לטפל". הטיפול עצמו הוא באחריות יחידות ההנדסה והמודיעין: ההנדסה אחראים על איתור המנהרה, המודיעין נכנסים פנימה, חוקרים ואוספים את המידע שהם צריכים, ואז ההנדסה משמידים את המנהרה, או את הקטע הספציפי. כל הסיפור הזה יכול לקחת בין כמה שעות לכמה ימים, כאשר הכוח (זה שמחוץ למנהרה) עומד באופן סטטי, יחסית.

איפה הפלוגה שלנו משתלבת באירוע הזה? הטנקים מובילים את הכניסה של כל הכוח הגדול הזה "פנימה", אל השטח שבו נמצאות המנהרות, מאבטחים את העבודה, ואת עצמנו, ואז מובילים, וגם סוגרים את הקיפול, או היציאה החוצה, תלוי לאן מתקפלים.

הלילה, המשימה הראשונה שלי היא להוביל צמד באגרים משוריינים אל מתחם העבודה שלהם, ומשם להמשיך, לחבור לצוריאל הסמ"פ ולתדהר מפק"צ ג2, ושלושתינו אמורים לתפוס עמדות בקצה הדרום המערבי של המתחם.

יש כמה בעיות עם התכנית הזאת: אחד, לא הייתי כאן בחיים ולהוביל את הבאגרים בחושך לנקודה שאף פעם לא הייתי בה זה מאתגר וקצת מלחיץ. השלב הראשון בפתרון הבעיה הזאת הוא ללמוד את הציר בצורה טובה. בשלב השני, והלא פחות חשוב, אני הולך לחפש את שני מפעילי הבאגרים, עובר איתם על הפרטים, ובעיקר נותן להם להרגיש שאני בטוח בעצמי והם יכולים לסמוך עלי. הבאגרים עומדים לנסוע במהירות של שבעה קמ"ש בערך, אז אמנם מצד אחד נהיה חשופים כמו להקת ברווזים, אבל מצד שני, במהירות הזאת אני לא עומד לפספס את הפניה.

הבעיה השניה תתחיל אחרי שאני "אשמוט" את הבאגרים (אני אוהב את הביטוי הזה, לשמוט. הכוונה היא שאני משאיר אותם בנקודת מפגש עם הפלוגה שאחראית עליהם, וממשיך בלעדיהם): אנחנו הולכים לעמוד במקום במשך שעות ארוכות, אולי ימים, וזה אחד הדברים הכי מסוכנים שאפשר לעשות בעזה. הרמן לימד אותי, ואת כל מי שהקשיב לו בפלוגה, ששלושת העקרונות הכי חשובים בלחימת טנקים במתארים האלו, ובכלל, הם "אבטחה, תנועה ואש". את האש אנחנו נייצר, אבטחה אנחנו אמורים לקבל מהחבר'ה של החרמ"ש, ששוכבים על הסוללות מאחורינו. יהיה צורך לוודא איתם אחת לכמה דקות שהם ערניים ובקשר עין איתנו, ובמקרה שהם לא (אם הם יצטרכו לקפל עמדה אחת, או אם יזיזו אותם), אז צוריאל ואני נהיה חייבים לשמור אחד על השני - כל הזמן להסתכל אחד על השני ולוודא שלא יוצא מישהו מבין החממות ממערב, או, מילולית, מתחת לאדמה בינינו,

ואם כן - להרוג אותו לפני שהוא ינסה משהו. המרכיב של התנועה הוא הכי בעייתי כאן. יש לי שתיים או שלוש עמדות שאני יכול להחליף ביניהן, וזה דורש את כל כוח הרצון והסמכות הפיקודית שלי לנער את הנהג כל כמה דקות ולומר לו להחליף עמדה. בפועל אני לא עושה את זה כל כמה דקות - גם לי אין כוח.

השהייה הארוכה מזמנת עוד אתגר: השעמום. קשה לעמוד או לשבת בטנק סגור במשך כל כך הרבה שעות, והמתח המבצעי הולך ומתפוגג. את האדרנלין של היציאה להתקפה, או הנסיעה בלילה בשטח לא מוכר, מחליפה קהות חושים וכניסה לשגרה מרדימה, וגם מאוד מתישה פיזית: אני זוכר התקפות בחאן יונס שנמשכו שתיים עשרה שעות של לחימה כמעט רצופה, ולא הרגשתי עייף תוך כדי, אבל כאן אחרי שעה כבר צריך להילחם בעיניים שמאיימות להיעצם. אין פתרונות קסם לבעיה הזאת, אבל אנחנו מנסים לחשוב בצורה יצירתית: קודם כל מתישהו במהלך המבצע, אנחנו מחליפים עמדות עם המחלקה שנמצאת מצפון. השינוי בנוף מכניס אותנו לדריכות, ושם גם יש שטח יותר גדול להסתובב עם הטנק, ואפילו לצאת לפטרול אלים פעם בשעה (יוצאים קדימה מהעמדה ונחשפים לפאתים המזרחיים של עבסאן הקטנה, יורים על הבתים הראשונים, וחוזרים לעמדה). כאן יש מחלקה אחרת של חי"ר, ולדבר עם אנשים חדשים זה מרענן. הפתרון השני לעייפות, הוא פשוט לעשות סבבי שינה: יש עמדה אחת, בלב מתחם העבודות, שלשם אפשר להכניס את הטנק, לדומם את המנוע, וללכת לישון לשעה, או לעשן סיגריה על התובה, או לעשן ואז לישון, העיקר לא לבהות במסכים של הטנק ובכוונות.

בגלל החשש מהעמידה הסטטית, מפקד החטיבה הדרומית העדיף שנצא כל עשרים וארבע שעות לכמה שעות התארגנות, ואז נחזור פנימה שוב. כמובן שזה נותן גם למחבלים זמן להתארגן, ולכן כל כניסה

מחודשת מתחילה מטיהור של כל מרחב העבודות, או במילים אחרות: שעה נוספת של ישיבה סטטית בטנק, בזמן שכוחות הנדסה סורקים ומחפשים מטענים במתחם שלנו.

אחרי כמה וכמה שבועות של עבודה סיוזיפית, היתקלויות ושני פצועים קל לכוחותינו, המנהרות של מזרח עבסאן הושמדו כולן, או רובן, מי יודע? ואנחנו ירדנו לרפיח, הפעם כדי להשמיד בתים, או כמו שהצבא התחיל לקרוא לזה: על קרקע.

חודש, קרב. רפיח. מאי-יוני 2024

הערה על רוחות שמיים וכיוונים: בדרך כלל ברצועת עזה, "מערב" מסמל את כיוון ההתקפה, ו"מזרח" את העורף. באזור רפיח, בגלל שקו החוף מתעקל צפונה, הכיוונים הכלליים האלו לא רלוונטיים. "צפון" הוא כיוון ההתקפה (והים), ו"דרום" הוא הגבול והעורף.

(הערה נוספת: יש כאלו שיחלקו על הקביעה הזאת, וגם ברפיח ימשיכו לדבר על "מזרח ומערב", ויתכוונו ל"צפון ודרום", אבל אני מעדיף לכתוב ככה).

בחודש אפריל 2024 צה"ל נכנס למבצע לכיבוש העיר רפיח, בדרום מערב רצועת עזה. את המבצע הובילה אוגדה 162 בפיקודו של איציק כהן. ההתקפה על רפיח התנהלה בשני מאמצים גדולים: העיקרי דרך ציר פילדלפי מדרום לצפון, והשני התקדם מזרחה משם - בערך מול קיבוץ חולית.

באגף המזרחי של האוגדה נשאר משולש שבו עדיין היו מחבלים, מנהרות ואמל"ח, ובו גם עבר ציר שהוגדר כ"ציר הומניטרי", בו עברו משאיות אזרחיות, תוך כדי הלחימה.

מפקד האוגדה החליט להשאיר חטיבה אחת להתמודד עם המשולש שבאגף, תוך הנחייה למח"ט להימנע מהסתבכויות מיותרות, אלא להסתפק בייצוב ושליטה בשטח. המשימה הוטלה על צק"ח (צוות קרב חטיבתי) 12, בפיקודו של אל"מ עברי אלבו.

צק"ח 12 באותם שבועות ביטא שיא, או אולי שפל, של שיטת צוותי הקרב המשולבים שבהם פעל צה"ל במלחמה: החטיבה שייכת לאוגדה 252, אך פעלה תחת אוגדה 162. מתחת למפקד החטיבה עברי, עבד גדוד הנדסה (מילואים) ששייך לחטיבת גבעתי, גדוד חי"ר 50 (סדיר) של חטיבת הנח"ל, פלוגת איסוף קרבי (פלת"צ) עצמאית, שעובדת יחד עם גדוד ההנדסה, פלוגת טנקים מוקטנת מחטיבה 205 (אנחנו, מילואים), שפעלה עם גדוד ההנדסה בשלב הראשון ואח"כ עם גדוד הנח"ל, כוח של חמישה חיילים וחיילות (סדירים) מגדוד "ברדלס", שפעלו כמפעילי רחפן, וכוח צמ"ה אוגדתי. במילים אחרות, אף לא אחד מהכוחות שפעלו במסגרת הצק"ח היה "אורגני", לחטיבה או לגדוד שתחתיו פעל. אמנם הצבא כבר מנוסה בשיתופי פעולה מהסוג הזה, אבל בפועל, אפשר להגיד שהעניינים חרקו.

המשימה שלנו התרכזה באזור שנקרא "אל באיוק" (זה האיזור שבהמשך עבר לאחריותו של יאסר אבו שבאב). ישבנו במגנן שכלל חצר גדולה ובית שלם (יחסית) אחד, ובמגנן ממול ישבו מפקד החטיבה וחלק מהכוחות האחרים. בין שני המגננים עבר הצייר הלוגיסטי של כיבוש רפיח, שהתחבר צפונה משם עם ציר פילדלפי. על הצייר הזה עברו, אחת לכמה ימים, שיירות אספקה לכוחות חטיבות גבעתי ו 401, שפעלו באזור ציר טנצ'ר (סלאח א דין, הלוא הוא כביש 4). אחת המשימות שלנו היתה הגנה על הצייר הזה. המגנן של גדוד 50 ישב קצת מדרום למגנן שלנו. כאשר עברנו לעבוד ת"פ (תחת פיקוד) הגדוד, מחלקה אחת שלהם עברה לגור איתנו בבית.

"הבית שלנו" היה איתור ששימש קודם את מח"ט גבעתי. אנחנו התיישבנו בו ביחד עם המחס"ר (מחלקת סיור) של גדוד ההנדסה, והצוות של ברדלס (לוחמים ולוחמות). אחרי כמה ימים המחס"ר עזבו, והבית אכלס את כל פלוגת הטנקים, יחד עם כוח האבטחה של החי"ר. זה היה צפוף, צפוף וחם.

בגלל שלא היינו ב"ליבת העשייה" של אוגדה 162, המשימות שלנו היו מגוונות, אבל קטנות יחסית: יום אחד ליווי של כלים הנדסיים בציר ההומניטרי, יום אחר כך יציאה לחיפוש רחפן של יחידה מיוחדת שנפל בשטח. עם גדוד 50 טיהרנו מרחב, יחסית צפוף, של בתים בקצה גבול הגזרה האוגדתי, סמוך לציר ההומניטרי, משימה שנמשכה ימים על גבי ימים.

ההתקפות על המרחב הבנוי יצאו מצומת שפנתה מהציר הלוגיסטי מזרחה. מדרום לצומת עמד מסגד גדול, בן שתי קומות גבוהות, שנקרא בשפה המשותפת "בית הכנסת". אחרי שהוא נכבש וטוהר, הוא הפך להיות בסיס היציאה להתקפות על הרחוב, ממערב למזרח. בגלל האתגרים הלוגיסטיים, והקשיים בהקמת מגן חדש, הגדוד נשאר במגן שמצפון לציר, ויצא להתקפה כל בוקר מחדש על הציר, כאשר בכל יום אנחנו מתקדמים כמה קווי בתים, בשיטה שעבדה בחאן יונס: החי"ר מתקדם בתוך הבתים והחצרות, ואנחנו עם הטנקים בתווך. בדרך כלל יש צמד טנקים, עם דיג'יין או שניים, ברחוב הראשי, וצמד נוסף בזווית של תשעים מעלות, בחיפוי ובמטרה ללכוד את מי שירצה לברוח משם.

בלילה, או לפנות בוקר, אנחנו יוצאים לפטרולים עם הטנק - לפעמים פטרולים שקטים, ולרוב פטרולים אלימים, עם ירי לכיוונים שמהם הגיעו המחבלים בימים הקודמים. זה זמן טוב לי ולהרמן לדבר קצת בשקט, בלי שהקשר מטרטר לנו באוזניים, לנשום אוויר, ולהכיר קצת את השטח שמסביב לנו.

יש המון אויב בשטח. חוליה אחת של ארפיג'י מצליחה להסתובב לנו בין הרגליים ימים ארוכים. הם יורים בעיקר על הכלי האחרון בשיירה, או הכלי שסוגר את הכוח ביציאה מההתקפה. כמה פעמים זה הטנק של ג'רופי הסמ"פ, שממש מרגיש את הארפיג'י עף לו מעל הראש. התחושה היא שכל יום שעובר הסכנה רק גוברת. אחרי שהמ"פ חוד עף באוויר, מילולית, כתוצאה ממטען בתוך הבית שנכנס אליו, אני מרגיש את הפחד מטפס בגרון והופך לבחילה.

צק"ג 50 איבד שלושה לוחמים בקרב על מתחם בית הספר והמרפאה, בקצה הדרומי של הגזרה: עידו אפל, אורי בר אור ואמיר גלילוב. עוד חמישה נפצעו, שניים קשה. יאיר צוקרמן מחט הנח"ל הגיע באותו לילה לבקר בבית המג"ד ולדבר עם הלוחמים שם, אבל רוב הלוחמים של הגדוד לא ידעו שחברים שלהם נהרגו עד למחרת בבוקר. זה היה עוד לילה שבבית "שלנו", איתור 7016, היה אפשר להרגיש את המועקה הכבדה, את המחנק בגרון, את הזיעה הדביקה, ולא רק בגלל החום הנורא. בחמישי ביוני, כמו שאומר השיר, יצאנו מרפיח, חזרנו לסופה, וחגגנו את יום ירושלים.

שנה וקצת אחר כך, הוחזרה גופתו של הדר גולדין, שהוטמנה עד אז בשכונת ג'נינה, כמה מאות מטרים מהאיתור שלנו. המחשבות היו קשות: אולי לא עמדנו לגמרי במשימה? אולי מיהרנו לצאת מאזור אל באיוק, ואולי מדינת ישראל מיהרה מדי לחתום על הפסקת אש, לפני שהחמאס הוכרע? ומצד שני, כל החטופים החיים חזרו, החללים, ובהם הדר גולדין הובאו לקבר ישראל, ישראל שולטת ממזרח לקו הצהוב, ורפיח כבר איננה. אולי ניצחנו, אולי ננצח בעתיד. אנחנו יודעים שעשינו ככל יכולתנו.

קוסמים של שחר - פנטזיה שקרית באמת, לא יודע מתי נוהל ערפל

א.

לפנות בוקר הערפל כיסה את העמק. הוא כיסה את השדות, את הבתים, את העצים הגבוהים, הבודדים, שעיתרו את המישורים הפתוחים, את מצבות הזיכרון לקרבות שהתחוללו כאן אי אז בעבר.

הערפל כיסה גם את הצד השני של העמק, הצד האחר. הוא כיסה את אדמות השממה האפורות, את נקיקי הנחלים הסלעיים, את חורבות הבתים שהזדקרו מתוך המישור כמו היו מצבות אילמות.

והוא כיסה גם את החומה. החומה שמשני צדדיה תלוליות עפר גבוהות, שתעלת חפיר עמוקה מלווה אותה מצידה האחד ורשתות מתכת נערמות מצידה השני. וכשהייתה החומה מכוסה בערפל, היו שני צידי העמק לאחד, ושוב לא ניתן להבדיל בין הצד הזה לבין הצד האחר, ובין המישורים הירוקים לאדמות השממה האפורות.

כרגיל, היה קסם הראות מדלג מעל החומה, מלטף אותה פעם מצידה זה ופעם מצידה האחר, נושא את סודותיה אל הקוסמות הרואות, וסוד שהגיע אליהן - לא נשאר סוד.

הערפל היה חזק יותר גם מקסם הראות. הוא עטף את החומה כמו שמיכה כבדה וסימא את עיניהן של הרואות. הוא הכניס פחד בלב השומרים וגרם להם לחזות דברים זרים ומוזרים: שועלים נושאים לפידים בזנבותיהם, מעבירים להבות של אש כחולה, מרצדת, וצבאים שהקרניים שלהם משמיעות מנגינה נמוכה ואפלה.

באחת מהנקודות הלא מוגדרות שבתוך הערפל, עמדו שני שומרים. רק בקושי ניתן להבחין במדיהם האפורים, בשריון שעטף את חזותיהם וכתפיהם ובחרבות הקצרות המהודקות למותניהם. ואף על פי שהשומרים נשאו חרבות קסם, הם לא היו קוסמים. הם מעולם לא למדו יותר מאשר את המיומנויות הבסיסיות של לחימה בחרב קסומה: הזיהוי, השליפה, הכיוון, הנעילה, וכמובן הפריקה בסיום. הם לא ידעו איך להשתמש בחרב לאיתור של איומים, לסימון של מטרות, לתצפית מעבר לחומה או לפענוח של רעשים. רק קוסמים ידעו להשתמש בחרבות בצורה כזו, אבל לשומרים הייתה משימה שגם אם לא הייתה קלה, לפחות הייתה פשוטה וברורה להבנה, ולא הצריכה קסם. או כך לפחות לימדו אותם לחשוב.

ירמיהו, הצעיר שבין שני השומרים, הצטמרר בקור. הוא חיבק את עצמו והתחיל לזמזם שיר איטי. השומר המבוגר יותר, אחזיה, ניקה את משקפי המגן שלו מטיפות שהתעבו עליהן ורטן בעצבנות. "אני כבר לא יכול לשמוע את השיר הזה", הוא סינן לעבר ירמיהו, שהשתק מייד, קצת באשמה וקצת בעצבים. "בפעם הקודמת שהייתי כאן היה שומר אחד שלא הפסיק לחפור עם השיר הזה".

היו כמה רגעים של שקט, שבהם אחזיה ציפה שירמיהו ישאל משהו, וירמיהו התאפק, אבל בסוף שאל: "ומה קרה לו?"

"מה קרה לו?", חזר אחזיה, "נשבר. הלך הביתה והודיע למפקד שהוא לא בא יותר".

"לא הבנתי", אמר ירמיהו, שהיה בטוח שהסיפור הולך להיות שונה לגמרי. "חשבתי נהרג או משהו".

"איזה נהרג. נשבר אני אומר לך. אחד הפחדנים הוא היה. אנשים כמוהו לא נהרגים, הם אף פעם לא הולכים מספיק קדימה".

ירמיהו לקח, מילולית, שני צעדים אחורה אחרי ההכרזה הזאת של אחזיה, שהרתיעה אותו. הוא לא ידע אם הוא עצמו פחדן, ואם הוא מאלה שהולכים מספיק קדימה ומה זה בכלל מספיק קדימה, ואם אחזיה יזלזל ככה גם בו, אם הוא ידע שהוא מפחד, ואולי זה אומר שגם הוא יישבר, ומהר יותר ממה שהוא מצפה.

ירמיהו פחד מדרקונים. הוא אף פעם לא ראה אחד מקרוב ממש, אבל הוא ראה יותר מקרוב מאשר רוב האנשים. הדרקונים עברו את החומה רק לעיתים רחוקות, אבל בבוקר של ערפל כזה, החומה לא באמת עצרה אותם, או שאולי כן. קשה לומר, וקשה לראות.

גם אחזיה פחד. לא הבוקר, אבל הוא כבר פחד פעם, ועוד פעם. כשפקדו עליו לחצות את החומה, ולהיכנס אל תוך השממה האפורה שבצד השני, הוא עצם את העיניים לסכנות. יחד עם שאר המחלקה, הוא עלה על הרכב שלו ודהר בין ההריסות, מנופף בחרב ומקלל בלחש. הם נסעו במהירות, בחשכה, בין שלדים של בנייני ענק, חלקם בוערים, עוקבים רק אחרי האור החלש של הרכב שלפניהם, ואז - ברק כסוף, רעם מחריש אוזניים, והרכב שלפניהם נעלם בכדור אש ענק. לאחזיה לקח זמן להבין מה הוא ראה בדיק, ורק בערב, כשישב עם עוד כמה שומרים ושומרות בתוך אחת ההריסות, הוא הרשה לעצמו להגיד את המילים. מילים שאף שומר לא רצה להגיד.

מאז הוא התחיל לפחד, אבל אף פעם לא לפני הקרב - תמיד אחריו. כבר שנה וחצי הוא מנסה לפחד רק אחרי הקרב, והוא חסר סבלנות לירמיהו, לשירים שלו, לחוסר ההבנה שלו.

לא רחוק מהמחנה של השומרים, במעמקי האדמה, התאספה קבוצה של קוסמים סביב שולחן ארוך. אלנתן הקוסם הזקן שישב בפינת השולחן, לא היה באמת זקן, רק מבוגר בכמה שנים משאר הקוסמים, אבל שערו כבר התחיל להלבין, והניסיון שלו היה רב. הוא נאנח בשקט, כשקיבל את הדיווח על הערפל, שתה עוד לגימה מהספל הרותח שלפניו, ואמר: "רק שלא ייכנסו הנה בערפל הזה, אנחנו לא נראה אותם עד שהם יעמדו מעל הראש שלנו". מולו, בפינה הנגדית של השולחן, הוא ראה את אביגיל נרעדת.

ב.

גם אביגיל הייתה קוסמת. היא למדה לחשים שיכלו לגרום לפיצוצים רחוקים, ולחשים שיכלו לגרום לבניינים להתרומם באוויר. כשהיא הצטרפה לבית הספר לקוסמות, הבטיחו לה שהיא תהיה מוגנת מדרקונים. זה היה מרגיע, אבל גם קצת מעצבן - הקוסמים הגדולים תמיד התפארו בהריגת דרקון או שניים, ואביגיל חשבה שגם לה מגיע.

דרקונים היו תמיד בעמק, אף אחד לא זכר בדיוק ממותי. רוב הקוסמים, השומרים והאיכרים שגם הם הסתובבו בשדות ובמטעים שקרובים לגדר, התייחסו לחומה כמובנת מאליה: רצועה ארוכה וישרה לרוב, שאמנם אי אפשר לראות מהחלל, אבל כולם יודעים שהיא שם. כך זה היה כשאחזיה הצטרף לכוחות השומרים, וכך זה היה גם כשאביגיל נרשמה לבית הספר לקוסמות. שלוש שנים אחר כך.

ואז ביום אחד, הכול השתנה.

קסם אפל, שחור יותר מכל דבר שאפשר לדמיין, הגיע עד סמוך אל החומה ביום ההוא, והיא לא יכלה לו. הדרקונים יצאו מתוך המנהרות

הארוכות והעמוקות שלהם, והחומה כמו נמסה תחתם, כאילו לא הייתה.

אביגיל יצאה ממבנה האבן הנמוך והסתכלה אל השמים. היא לא הייתה צריכה להרים את המבט - השמים ירדו עד אליה, אפורים וקשים. היא הושיטה את ידה קדימה, ומעבר לה היה רק ערפל סמיך.

ג.

היום שבו הדרקונים הגיעו היה שבת, ואחזיה נשאר במבצר עם עוד כמה שומרים. בלילה הוא ישן די טוב, ובבוקר הוא התעורר לרעש נורא של פיצוצים, צרחות ונהמות של מכוניות, ומעבר לחומה הוא ראה את לשונות האש של הדרקונים, ואחר כך את הדרקונים עצמם. באותו יום הוא עדיין לא פחד, רק היה עסוק בניסיון להבין מה קורה לו. מה קורה לכולם. עכשיו הוא ניסה להבין איך הוא הולך להעביר שלוש שעות של נוהל ערפל, עם צעיר שלא יודע אפילו ממה הוא צריך לפחד.

המחשבות של אחזיה נדדו אל אביאל, השומר שעזב, או "נשבר", כמו שהוא הגדיר זאת לירמיהו. אביאל היה בן גילו, והם עברו הרבה יחד: בהכשרה, באימונים, ובשגרה שהרדימה אותם. אביאל היה שומר טוב: הוא היה מיומן בתרגולות בחרב, הוא ידע לבשל קפה חם ומריר, הוא אהב את המשמר, את המדים, את הציוד.

אחזיה לא הרגיש משהו שונה בהתנהגות של אביאל, לפחות לא בהתחלה. זה קרה לאט, ואז קרה מהר: אביאל התחיל לישון יותר ויותר, בזמנים שלא היה במשמרת. בזמן המשמרות הוא כמעט לא דיבר, או דיבר במשפטים קצרים, ועופים. הוא היה מדליק את פתיליית הקפה הכסופה שלו ובוהה בלהבה במשך שעה ארוכה, או מניח לספל להצטנן.

אחזיה זוכר את היום ההוא: הם יצאו לסיור לילי מעבר לחומה, אל מעבר לתילים האפורים. החשכה והערפל עטפו אותם, ופתאום הם הבחינו בלהבה רחוקה, או אולי קרובה. שלהבת מרצדת בתוך הערפל, שבערה ובערה למשך שעות. השומרים התבדחו ביניהם על השלהבת הזאת, שבערה ולא אוכלה. הקוסמים, שישבו במרכבה לפנייהם, התלחשו בקולות נמוכים בניסיון להציע פירוש להבהוב, שנראה קרוב ורחוק בו זמנית, ואביאל שתק. שתק והביט באש, וכשחזרו עם אור ראשון למחנה, פרש בשקט למיטתו מבלי להתרחץ או לאכול ארוחת בוקר. אחרי הצהריים ראה אותו אחזיה, גורר את רגליו לכיוון שער המחנה. פניו של אביאל היו אפורות, כמו הגבעות שמעבר לחומה, עיניו היו ריקות, בזוויות פיו נמתח חיוך מר. "להתראות, אחי", הוא זרק אל אחזיה, ומבלי לחכות למענה יצא מהשער. אחזיה לא הבין אז בדיוק מה הוא רואה, אבל זאת הוא ידע כבר אז: אביאל לא ישוב אל המשמר.

אז, וגם עכשיו, התנגן באוזניו של אחזיה אותו פזמון מעצבן, שאביאל נהג לזמזם כשעוד היה במצב רוח טוב:

"את השמחה, את השמחה הזאת הם לא ייקחו ממך. ובשמחה, בשמחה הזאת אחי, אני איתך".

ירמיהו חזר לשיר בשקט, מתעלם מהמבט המצמית שאחזיה ניסה לשלוח בו. אחזיה עצם עיניים, ודימה לראות את אביאל שוב עומד על ידו. הוא חש עייפות גדולה.

"אתה יודע", הוא אמר פתאום, "לפעמים אני חושב שאלו שמפחדים, אלו שנשברים, צודקים בעצם. איך אפשר שלא להישבר? זה שאתה ואני עוד עומדים פה, מחפשים דרקונים בערפל, אנחנו הבעייתיים".

ירמיהו לא ידע מה לומר. הוא חייך בעצבנות, אמר "כן. אתה צודק", למרות שלא היה בטוח, והעביר את אצבעו על החריטות שבלהב החרב שלו, החריטות שנתנו לחרב את כוחה והן אלו שנסכו בו אומץ. פתאום

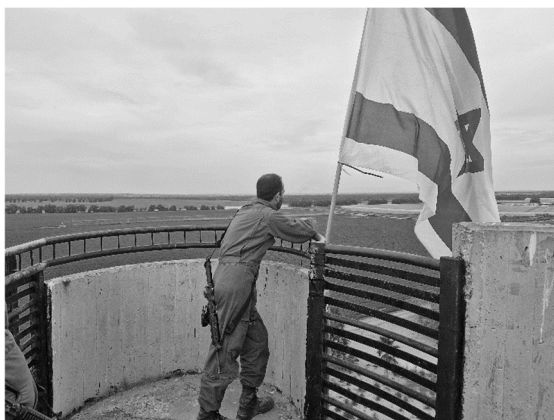
הוא הזדקף ואמר: "אנחנו לא נשברים, לא כי אנחנו חזקים יותר, ולא כי אנחנו בעייתיים. אנחנו לא נשברים, כי אנחנו יודעים שהערפל הזה יעלה בסוף".

ד.

אחזיה שתק. ירמיהו שתק. באופק עלה פס כסוף ודק. קוסמות הראות התיישבו בחזרה אל מול הלוחות המאירים שלהן. האור שעלה הרחיק את הזיכרונות הרעים. את אלו של השומרים, את אלו של הרואות, את אלו של אלנתן שחיפש עכשיו את הלחש המתאים.

במחנה שבמעמקי האדמה, אביגיל אמרה את המילים שיעיפו עוד בניין באוויר. החרבות נצצו באור החלש.

עוד שחר עלה על העמק.

מעל אנדרטת הפלדה בכרם שלום. צילום מהמצלמה שלי

במקום שאליו אני הולך, היו רבים כבר לפני אנחנו חלק מהסיפור הגדול

נובמבר 23 - מאי 24 - מאי 25

בסוף נובמבר הגעתי לסופה. למרות שעברו שבועות ארוכים מאז השבעה באוקטובר, התחושה עדיין הייתה של מלחמה: לא היה GPS וניווטתי לשם על פי זיכרון ותחושת בטן (כמובן לא חשבתי לפתוח מפה לפני שיצאתי), לא הייתה תאורה בכבישים ורובם היו חסומים, והכול לווה בגשם זלעפות. בבוקר התעוררנו במוצב שעדיין היה חצי הרוס מהקרבות, אבל עוד לקח זמן עד שהבנו איפה אנחנו.

במוצב סופה עדיין הדהדו קולות ומראות הקרב שהתחולל בו בשבעה באוקטובר: לוחמי גדס"ר נח"ל וגדוד 50 שישבו בו לחמו בגבורה במוצב ומסביבו.

שלושה עשר לוחמים, משני הגדודים, ובהם מ"פ העורב רועי צ'אפל, נהרגו בקרב על מוצב סופה. שני לוחמים נוספים נפלו בקרב על מוצב "לולים" שליד כרם שלום. כשנכנסנו ללולים, עדיין היה אפשר לראות את חורי הקליעים בדלתות השירותים והמקלחות, ובמוצב סופה היה חדר האכל מושבת למשך חודשים ארוכים - דרך להזכיר לנו בכל רגע איפה אנחנו נמצאים.

יומיים אחרי ההגעה לסופה, כבר נכנסנו "פנימה" (מתישהו צריך לכתוב על זה שבמציאות המקבילה של הצבא, "פנימה" זה לעזה, ו"החוצה" זה חזרה לארץ) לכיוון מעבר רפיח, חצינו את שדה התעופה הדניה

וירינו על כל מה שהיה סביבנו - לא כל כך בגלל תחושת האיום, אלא בגלל שסוף סוף נתנו לנו לירות, להרוס ולהשמיד.

הכניסה הראשונה הייתה חוויה בפני עצמה, וראויה לקטע נפרד, ואחריה היו עוד כניסות ופשיטות מעניינות יותר או פחות, והיה לנו גם זמן ללמוד איפה אנחנו נמצאים.

מאחורי מוצב סופה נמצאת אנדרטת נירים. מבנה בטון מרשים שבצלעו מובלטות המילים "לא הטנק ינצח כי אם האדם". כאן עמד קיבוץ נירים, אחת מי"א הנקודות שקמו בליל השישה באוקטובר, אלף תשע מאות ארבעים ושש. אחד עשר יישובים שנועדו להיות חגורת הביטחון של מדינת ישראל שבדרך, חגורת ביטחון בין מדינת היהודים לבין האיום שמדרום-מערב (גם קיבוץ בארי הוא אחד מאותם אחד עשר יישובים). שנה וחצי אחר כך עמדו כאן מגיני נירים, מעטים מול רבים. הם ספגו את הפגזות המצררים, עמדו בגבורה על-טבעית מול טורים משוריינים מצרים - ויכלו להם. כל כך על-טבעית הייתה עמידתם של מגיני נירים, שהמצרים היו צריכים לספר סיפורי אגדות על נשק סודי שהיהודים הפעילו ועצר את הצבא המצרי.

בסוף המלחמה הבינו אנשי נירים שלא יוכלו לגור באופן קבע באדמה המופצצת, ועברו מעט צפונה אל "הבית הלבן", קצת מדרום לנחל הבשור. משני צדי הקיבוץ הישן-חדש קמו עין השלושה וניר עוז, ועל אדמותיו הקודמות הוקם קיבוץ ניר יצחק (ואחר כך סופה, סמוך אליו). החודשיים שבילינו במוצב סופה, ושנה אחר כך עוד חודשיים בבית הלבן בניירים, הפכו אותנו לחלק מהסיפור המדהים הזה.

באחד הלילות, לפני מבצע שאמרו לנו שהוא די מסוכן ומסובך, הרמן המ"פ כינס את הפלוגה במשטח לשיחת עידוד קצרה. כידוע, רוב עולם הדימויים הצבאי שלי לקוח מ"ליל חניה", וגם הפעם הרגשתי את זה תוך כדי הדברים שלו:

על אהבה הוא מדבר (בה הוא פותח)
ועל חובה וקרב ועול, הכל בכל
אין הוא אומר את זאת בכל דקויותיה
של השירה, אבל אומר בקול גדול
בלי מורך לב ובלי חשש מפני הזול.

וגם בפעם הזאת, יושבים בזולה של המשטח, עטופים באדי קפה רותח
וענני סיגריות מגולגלות, והלילה "מוסך את כישופה של רעות רוח
בבניינה של ממלכה". אלתרמן, לוחם מבוגר במחלקת המרגמות של
חטיבה 8, יושב רגע לפני קרב הצומת, קצת צפונה-מזרחה מכאן, וכותב
עוד:

גם זה נשלב במלחמה כל זה גם יחד
כמו אבחת אביב נמוך בעם מליל ומשחרים.
כל זה מתל ומגדות נחל יהיה
עולה ביעף ושב נקטע בילל
של איש זונק ואיש יורה ואיש נופל.
("ליל חניה". מילים: נתן אלתרמן, לחן: יאיר רוזנבלום)

נוסעים למפקדת הגדוד במחנה אמיתי, מעט אחרי קיבוץ כרם שלום
(ומאחוריו - לא בינו לבין הגדר, הקיבוץ עומד בקו הראשון והמוצב
נמצא מאחוריו). בשדות המושבים שממזרח לכביש עומדת אנדרטת
הפלדה - מגדל ענק של בטון וברזל שהועתק לכאן מהעיר ימית.
האנדרטה מספרת את סיפורה של אוגדה 84 (היום 162) במלחמת
ששת הימים. "עוצבת הפלדה" בפיקודו של ישראל טל, ובהובלתן של
חטיבה 7 וחטיבת הצנחנים הסדירה כבשה את חאן יונס, רפיח ואל-
עריש והגיעה עד לתעלה. גם אנחנו בדרך לרפיח.

בתחילת מאי (24) אנחנו חוזרים לסופה, ותוך יומיים מקבלים את הפקודה לנוע לרפיח. מעבר רפיח נכבש כבר ואנחנו ממוקמים כמה קילומטרים מצפון מזרח אליו. כאן שעטו טורי השריון של חטיבה 7 - חלקם דרך ניר יצחק וחלקם אחרי שעברו בחאן יונס. בצומת הסמוך למעבר הסתבך פלס"ר 7 של אורי אור, ובמעבר הג'ראדי שממערב לו נפצע אביגדור קהלני, אז מ"פ בגדוד 79.

יורם טהרלב כתב על היום הזה:

באנו שחורים כפיח
באנו קרועים אבל,
אנו אחרי רפיח
כמו שרצית טל!
מול האויב הגחנו
מי שנפל, נפל.
על הגופלים פסחנו,
רצנו קדימה טל!

בחמישי ביוני
גדוד השריון פרץ
באש ודם אל הקרב יצא
באש ודם את פניו מצא.
("קרב רפיח". מילים: יורם טהרלב, לחן: צבי בורדו)

(ניסיתי לדמיין אם איזה יורם טהרלב של דורנו היה מעז לכתוב שיר כזה על, נניח, דן גולדפוס או בני אהרון או אייל זמיר. כנראה שלא)

אנחנו, בחמישה ביוני, היינו דווקא בדרך החוצה מרפיח. עלינו ליומיים עיבוד והתפרקות בתל אביב, וחיכינו למשימה הבאה.

כמעט שנה אחר כך התמקמנו בבית הלבן, הבית הראשון של קיבוץ נירים (היום הקיבוץ נמצא שלוש מאות מטרים מצפון לנקודה המקורית). בחצר הבית הלבן הקים חיים פרי מניר עוז גן פסלים מיוחד במינו. חיים פרי נחטף מביתו בשבעה באוקטובר ונרצח בשבי, הגן עומד עדיין, מעט מוזנח אבל לא פחות מרשים.

אנחנו עוברים משם למעבר כיסופים, כבר כתבתי על זה במקום אחר. גם שם היו לפנינו: הכביש שמוביל למוצב החודר, הוביל פעם ליישובי גוש קטיף - כפר דרום מימין ונצר חזני משמאל (ועוד קדימה). הטנקים של החטיבה שהורסים עכשיו את תל אל-סולטן ברפיח, עומדים כמה מאות מטרים מחורבות עצמונה.

את טקס הסיום של סבב ב' ערכנו באנדרטת נירים בסופה. הייתה תחושה חזקה של "ההיסטוריה חוזרת". במקום שאליו אנחנו הולכים, היו רבים עוד לפנינו. כאלו שבנו והקימו, נלחמו וכבשו, נאחזו בקרקע ולא עזבו, ועכשיו אנחנו מצטרפים לשרשרת הזאת.

אנדרטת נירים בסופה. צילום: רום אליעז

הנגב הצפוני מזכיר לנו, עוד מימי אברהם ויצחק והפלשתים, מימי שמשון בעזה ודוד המלך בצקלג, מההתיישבות ברוחמה ובמצפה גבולות, י"א הנקודות, מלחמת העצמאות, המושבים וערי הפיתוח, רועי רוטברג ו"קבוצת נערים זו, היושבת בנחל עוז, נושאת על כתפיה את שערי עזה הכבדים", קרב רפיח וגשמי קיץ ועופרת יצוקה וחרבות ברזל ומרכבות גדעון: זאת הארץ שלנו, והיא לא תישאר שלנו אם לא נילחם עליה.

אז אנחנו באים להילחם, ובאים שוב, ושוב, ככל שנצטרך.

לזכרם של נופלי חרבות ברזל, ובתוכם:

רס"ר **אבידן תורג'מן**, פלוגה כ
נרצח במסיבת הנובה, חניון רעים, שמחת תורה התשפ"ד
סרן **אריאל וולפסנטל** ורס"ל **יובל לופז**, פלוגה ל
נפלו בקרב ברצועת עזה, יב בשבט התשפ"ד

לוחמי חטיבת הצנחנים שנפלו לצידנו בקרבות בחאן יונס:
מעוז מורל, יא באדר א התשפ"ד
רותם סהר הדר, ו באדר א התשפ"ד
נועם חבה, ו באדר א התשפ"ד

לוחמי גדוד 50 של הנח"ל שנפלו לצידנו בקרב על מתחם המרפאה ברפיח
כ באייר התשפ"ד:

עידו אפל
אורי בר אור
אמיר גלילוב

תלמידיי האהובים, בוגרי בית הספר:
הדר קפלוק, נפל בקרב ברצועת עזה, יב בשבט התשפ"ד
טל דרור, נפל ברמת הגולן, א בתשרי התשפ"ה

השם יקום דמם

"ומביט הטנקיסט ממקומו,

וזוכר את האור והצל..."

(מתוך "בעקבי הדרך", שוש פלדי)

במוצאי שמחת תורה התשפ"ד, אסף אלקנה כהן את עצמו ואת התיק, ועלה לצפון, יחד עם הפלוגה שלו, פלוגה כ' בגדוד 9206 של חיל השריון. מאז אותו יום, פלוגה כ', יחד עם הגדוד, הספיקה לעשות מעל ל-350 ימי מילואים. היא התחילה את המלחמה בצפון, ירדה משם לעוטף עזה, לחמה בחאן יונס, ברפיח, בלבנון, ושוב ברצועה.

היומן הזה מביא את הזכרונות ואת המחשבות. נמצאים בו את הימים הארוכים בטנק, השבועות הארוכים במוצבים, הסבבים והזמנים שביניהם. חלק מהקטעים בו ריאליסטיים ואמיתיים מאוד, וחלקם נכתבו בהשראת האירועים האמיתיים.

זה סיפור של אדם בן ארבעים, בעל, אבא, מחנך ורכז שכבה בחטיבת ביניים, שמוצא את עצמו פתאום בעולם של מלחמה ארוכה, של אש ושל פחד, של שעמום ואי וודאות, ושל רעות גדולה - של אדם ואדם, ואדם ומכונה.

זה סיפור של פלוגה וגדוד וצבא שלם: סדירים ומילואימניקים, לוחמים וקצינות, שריונרים, וחירניקים ומהנדסים ונהגי משאיות, של החזית ושל העורף, שעוזבים הכל, ועושים "מה שצריך".

זה הסיפור שאינו נגמר, של מלחמת קיום ועצמאות בדרום ארץ ישראל ובצפונה, שהתחילה לפני שמונים שנה, ואנחנו לוקחים בה חלק משמעותי עד היום.

אלקנה כהן

יליד תשמ"ג 1983. נשוי לשרה ואב לארבעה.

מחנך בחטיבת הביניים "אורט מינקוף" בירושלים. לוחם ומפקד טנק בגדוד 9206, חטיבה 205, של חיל השריון.

